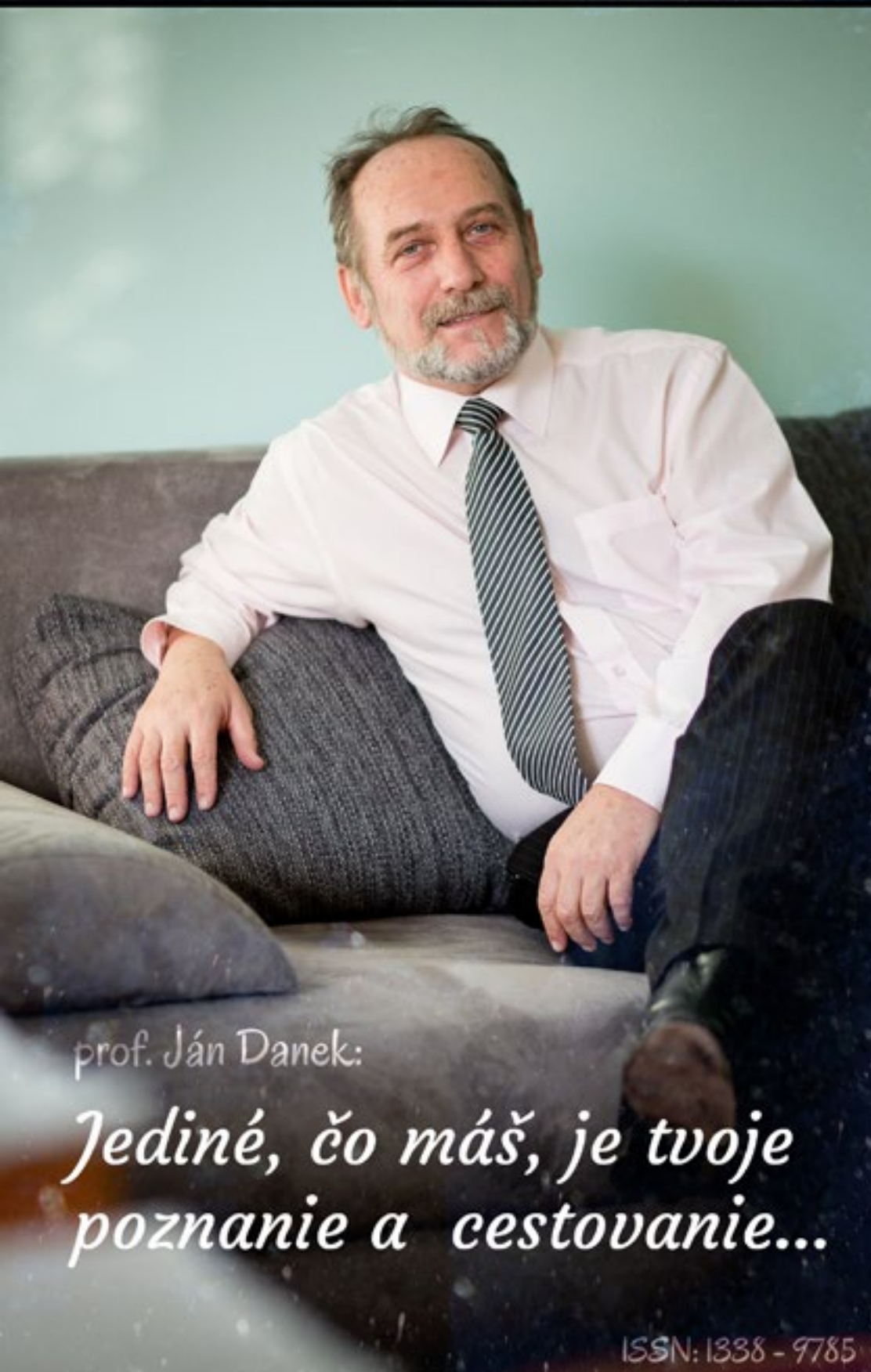

2. číslo ak. r. 2012/13
trojmesačník

PARAZIT

tvoje miesto pod daždnikom...

Študentský časopis
FF-UCM
Ročník I.

prof. Ján Danek:

*Jediné, čo máš, je tvoje
poznanie a cestovanie...*

Prierez záverečným
ročníkom Bc. štúdia.

Na nordickom
pobreží narastajú
krídla.

doc. Juraj Sarvaš:
Celá spoločnosť je
nepoetická.

Priviléžia mesta
Trnava.

Na čo by si mali
psíčkari dať
pozor?

Reportáž:
Už vidím!

Spisovateľská súťaž
2013

Eva - príbeh na
pokračovanie

ISSN: 1338 - 9785

LITERÁRNA PRÍLOHA ŽIVOT SZABAVA UMNIE & KULTÚRA ŠTUDENT & UNIVERZITA

OBSAH:

Študent & Univerzita:

Jediné, čo máš, je tvoje poznanie... 3

Rozhovor (prof. Ján Danek) – Petra Takáčová

Na nordickom pobreží narastajú krídla 8

Reportáž (štúdium v Dánsku) – Dominika Vandáková

Prierez záverečným ročníkom Bc. štúdia 11

Petra Takáčová

Motivačné štipendium 14

Veronika Planková

Študentské pôžičky 14

Michaela Šeríková

Práca vs. študentský život 16

Patrik Petko

Umenie & Kultúra:

Priviléžia mesta Trnava 18

História – Andrej Záhorec

Drôtovať môžem kdekoľvek... 21

Rozhovor (Jozef Šabo) – Petra Takáčová

Celá spoločnosť je nepoetická... 24

Rozhovor (doc. Juraj Sarváš) – Veronika Planková

Očami etnológa: Nevideli ste niekde kultúru?! 27

Knihy, ktoré zmenili svet 27

Rubrika – Janka Závodníková

A. Rice: Interview with the vampire 28

Recenzia (kniha) – Silvia Bohunická

Literárne súťaže 30

Veronika Žáková

Život & Zábava:

Aperta libro 31

Veronika Planková

Kde bolo, tam bolo 33

Recenzia (seriál) – Janka Bubenková

MÚZIKA – Get Loose! 35

Rubrika (hudba) – Marián Radošovský

Chutné náhrady nezdravých potravín 36

Rubrika (zdravie) – Alexandra Poláková

Na čo by si mali psičkári dávať pozor? 38

Veronika Žáková

Už vidím! 42

Reportáž – Katka Morvayová

Zemiakolandia 44

Rubrika (zábava) – Karol Horníček

Spisovateľská súťaž 2013 46

Literárna príloha:

Letná súťaž: 47

Lubomíra Černeková

Monika Suchánková

Luboš Mordin

Eva 49

Príbeh na pokračovanie – Kate

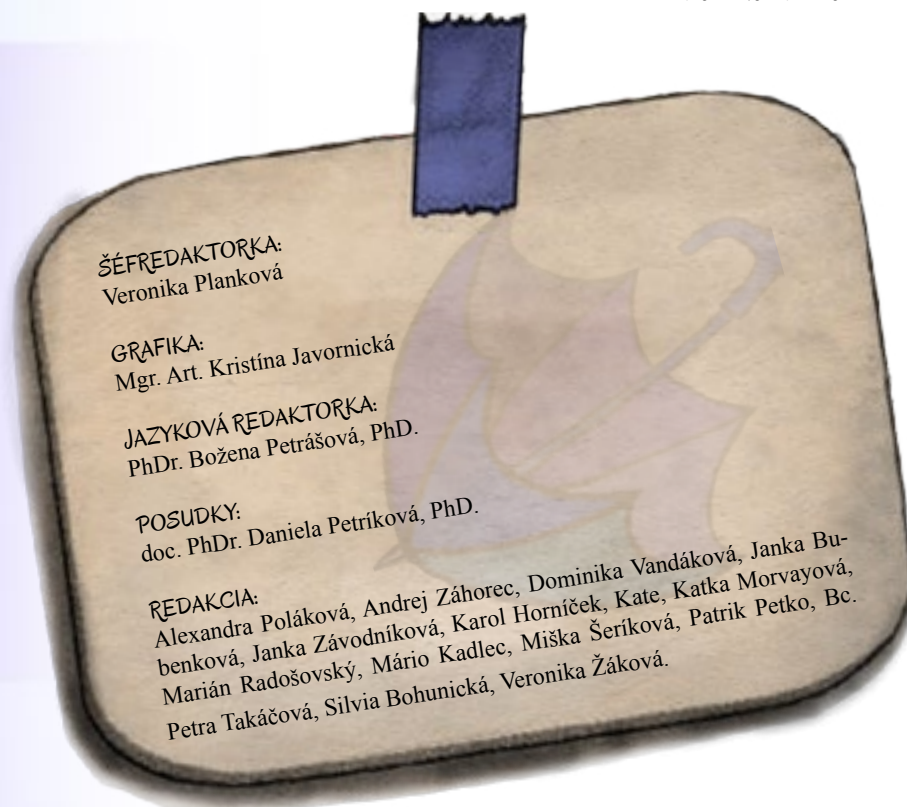
Indexy.

Po skončení Mayského kalendára sme si namiesto apokalyptických prázdnin sadli ku knihám, skriptám a zúfalo hypnotizovali tieto malé knižočky. Pre lepšie sústredenie a našu radosť zo stavania snehuliakov, sa

pridali záveje a meškania vlakov. Kto však vnímal toto zadosťučinenie ako mrzutú skúsenosť, mohol sa vždy ohriať pri vôni medoviny a parádnej cigánskej v žemli. No áno. Sviatky, trhy a teplučko vyhriatej postele. Tá pokojná stránka domova počas sviatkov. V novom čísle časopisu, sme sa pozreli i za hranice Slovenska. S červenými indexami v rukách si totižto vyskúšali naši študenti niekoľko mesačný pobyt v Dánsku. Ale necestovali len oni. Napríklad i náš pán dekan si zvolil namiesto pohodlia pred telkou práve objavovanie cudzích miest. Hľadať a nachádzať môžete však i vy. Dokonca i v tomto druhom čísle. Oživenie grafiky, nové rubriky či literárna príloha a súťaž. Pevne dúfam v mene celej redakcie, že tým budeme o kúsok bližšie k získaniu si vašich sympatií. Ďakujem vám za trpezlivosť a prajem príjemné čítanie.

Veronika Planková

Mail: parazol.ucm@gmail.com

Fakultná: <http://ff.ucm.sk/sk/studentske-casopisy/>

FB stránka: <https://www.facebook.com/ParazolUcm>

„Jediné, čo máš, je tvoje poznanie a cestovanie.“

Rozhovor s dekanom Filozofickej fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, prof. PaedDr. Jánom Danekom, CSc.

S pánom prof. PaedDr. Jánom Danekom, CSc. sa mi znamenite diskutuje o rozličných veciach. Je to veľmi príjemný človek, ktorý počas svojho doterajšieho života veľa zažil a je pre nás studnicou plnou nevyčerpatelných zážitkov a skúseností. Nedávno sme mali tú česť s ním urobiť interview pre Atteliér (dvojtyždenník Fakulty masmediálnej komunikácie) a teraz som si ho dovoľila opätovne požiadať o rozhovor do nášho časopisu. Tento dialóg bude viac zameraný na oblasť cestovania a spoznávania kultúr jednotlivých krajín, ktoré osobne navštívil. Okrem toho sa pána profesora v úvode interview opýtam niečo z oblasti verejného života. Ďakujeme mu za jeho ochotu a čas, ktorý si na nás našiel aj napriek jeho pracovnej vytáženosti.

text: Bc. Petra Takáčová

Dobrý deň, pán profesor! Rada Vás opäť stretávam. Na úvod nášho rozhovoru by som Vám chcela položiť jednu otázku, pomocou ktorej by som našim čitateľom mohla trochu viac priblížiť Vašu osobnosť.

Mohli by ste nám len v krátkosti spomenúť tie kľúčové momenty Vášho života, ktoré Vás od vysokej školy dovedli až k postu dekana Filozofickej fakulty?

To je veľmi zložitá a pomerne rozsiahla otázka. Ja som ukončil vysokú školu v roku 1977. Vyštudoval som učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov, konkrétne slovenský jazyk, literatúru a dejepis. Vtedy sa predo mnou objavila križovatka ciest, niekoľkých možností, čo by som mohol robiť. Rovnako ako to robia študenti dnes, aj ja som vtedy poslal množstvo životopisov, ale nikto mi neodpovedal. Ostal som v pomykove, pretože som nevedel, čo mám ďalej viac urobiť. Mal som obrovské šťastie, že práve vtedy Ústav experimentálnej pedagogiky SAV vypísal výberové konanie na miesto pracovníka na študijnom pobyte v oblasti pedagogiky, na ktoré som sa prihlásil. Ďalším obrovským šťastím bolo, že som išiel na pohovor a oni ma vzali. Jeden rok som pôsobil ako stážista v Akadémii vied. V roku

1978 som začal pracovať ako vedecký aspirant v odbore sociálna pedagogika. V roku 1982 som si obhájil prácu a následne som tam ostal pracovať ako vedecký pracovník a neskôr už ako samostatný vedecký pracovník. Robil som výskumy v oblasti teórie výchovy. Koordinoval som domáce výskumné úlohy, ale aj medzinárodné v spolupráci s Akadémiou pedagogických vied Sovietskeho zväzu v Moskve. Keď v roku 1993 zrušili Ústav experimentálnej pe-

dagogiky SAV, odišiel som do Akadémie policajného zboru, kde som pôsobil ako vedecký pracovník, metodik v oblasti medzinárodných vzťahov a robil som koordinátora pre Stredoeurópsku policajnú akadémiu, čo spočívalo najmä v koordinácii kurzov medzi policajtmi v strednej Európe v oblasti kriminalistiky, hraničnej polície a poriadkovej polície. Po piatich rokoch pôsobenia u polície som prišiel do novovytvorenej Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trna-

ve, kde som v roku 1998 začal pracovať ako vedúci Katedry pedagogiky. Od roku 2002 som robil prorektora pre vedecko-výskumnú publikačnú činnosť a zahraničné styky a od roku 2010 som dekanom Filozofickej fakulty. Odvtedy sa snažím, aby činnosť tejto fakulty bola

dostal aj k vyučovaniu na základných školách Tupolevova 20 a Odborárska 20, na Strednom odbornom učilišti drevárskom a iných. Keď ste učiteľom a vidíte spätnú väzbu od študentov, ako sa snažia, ako ich to zaujíma, a keď im máte aj čo odovzdať, pohltí Vás to

ako napr. moja manželka, s ktorou to ťahám už tridsiaty štvrtý rok, nebolo by možné sa naplno venovať práci a iným aktivitám. Je pravda, že v mojom živote som stretol prevahu dobrých ľudí, akými bol prof. Baláž, prof. Višňovský, doc. Lašan a iní.

Poskytovanie vzdelávania je zákonná povinnosť štátu. Každý štát musí dať priestor tým najschopnejším a zabezpečiť im kvalitnú úroveň vzdelania..

na dobrej úrovni a v záujme dobrých podmienok pre študentov a učiteľov sa budem ešte jeden rok snažiť, aby všetko bolo pozitívne zamerané.

Prečo ste sa rozhodli zostať v školstve?

V prvom rade som sa rozhodol zostať v školstve z dôvodu ukončeného študijného zamerania, ktorým bolo učiteľstvo daných predmetov a v druhom rade som si počas tých niekoľkých rokov vybudoval pozitívny vzťah k učeniu a k poslaniu učiteľa. Dlhé roky som bol skôr teoretik ako praktik, ale neskôr som sa

a uspokojuje. Mojm hnačím motorom bola aj skutočnosť, že som mal to šťastie, že som mohol vykonávať aktivity mimo zamestnania, ktoré mi nahrádzali to, čo som chcel pôvodne robiť. V predchádzajúcom rozhovore pre Ateliér som spomínal, že som chcel byť letcom. Preto som vo voľnom čase praktizoval parašutizmus, vysokohorskú turistiku, maratón, triatlon a teraz robím cyklistiku. Vytvoril som tak spojenie práce so svojimi záľubami. A na záver musím povedať, že keby nebolo dobrých ľudí, ktorí ma podporovali v mojej životnej dráhe, pomáhali mi a rešpektovali ma,

Máte vo svojom živote nejaký vzor, ktorý by ste radi nasledovali? Myslím tým nejakú pedagogickú autoritu, niekoho, koho si veľmi vážite?

Mojim absolútnym vzorom pre pedagogickú činnosť, pre svoju ústretovosť a vzťah k iným ľuďom, je môj školiteľ v internej vedeckej aspirantúre, prof. Baláž. To je pedagóg s veľkým P. Je to muž na vysokej odbornej úrovni, vždy ochotný, ústretový, skratka skutočný pedagóg. Nehrá sa na odborníka, ale ním skutočne je.

Pred časom sme diskutovali o nadchádzajúcich oslavách 15. výročia našej univerzity. Toho času ich máme už za sebou. Aký máte dojem z ich realizácie a celkového priebehu?

Výročie bolo zaujímavým podujatím. Možno by niekto povedal, že pätnásť rokov fungovania univerzity je krátky čas na to, aby sa oslavovalo. Ale ja si myslím, že je to vhodný čas, pretože to

India - Gurudwara Shri Bangla Sahib - Dillí

v sebe nesie istú symboliku. Aj dieťa, ktoré oslavuje svojich pätnásť rokov sa stáva právoplatným občanom, dostáva občiansky preukaz a už mu chýba len malý krôčik k úplnej dospelosti. Tak aj toto výročie je niečo podobné a malo svoj zmysel. Dobrým príspevkom k oslavám bolo vydanie publikácie k tomuto výročiu. Rovnako prínosným

India - Tádž Mahal

bolo aj udelenie titulu Doctor honoris causa (t.j. čestný doktor) prezidentovi Ivanovi Gašparovičovi. Nakoniec nesieme opomenúť vedeckú konferenciu, ktorá mi len potvrdila, že v priestoroch našej univerzity sa nachádza množstvo odborníkov z rôznych vedeckých oblastí.

V súčasnosti sa v našich médiách objavuje informácia, resp. návrh na navýšenie počtu rokov **externého** štúdia na vysokých školách, pričom v bakalárskom programe by sa študovalo miesto aktuálnych troch rokov štyri a v magisterskom programe by sa študovalo miesto dvoch rokov, tri. Aký máte názor na predmetný návrh?

S návrhmi predĺženia externého štúdia súhlasím. Externí študenti prichádzajú do škôl raz, dvakrát za týždeň na svoje prednášky. Ich forma štúdia je skôr individuálneho charakteru na rozdiel od denných študentov, ktorí väčšinu vecí preberajú na hodinách, pretože chodia do školy plných päť dní. Preto si myslím, že z dôvodu skvalitnenia štúdia externistov, zabezpečenia dostatočného množstva potrebných informácií, ako aj porovnateľnej úrovne štúdia medzi ex-

ternistami a dennými študentmi by sa dĺžka štúdia externých študentov mala navýšiť.

V závislosti od predchádzajúcej otázky sa Vás opýtam, aký je Váš pohľad na platené štúdium?

Vychádzajme z reálnej podstaty vzdelanosti krajiny. Poskytovanie vzdelávania je zákonná povinnosť štátu. Každý štát musí dať priestor tým najschopnejším a zabezpečiť im kvalitnú úroveň vzdelania. Preto by malo byť vzdelávanie finančne podporované zo strany štátu. Táto podpora by spôsobila, že pedagógovia by boli dostatočne motivovaní k vykonávaniu svojej práce, pretože by bola ich práca aj patrične ocenená. Študenti by mali lepšie podmienky a prostriedky na štúdium a školy by mali dostatok priestoru pre motiváciu talentovaných študentov. Individuálne platené štúdium zo strany študentov sa stáva naopak negatívnym javom a zdrojom problémov. Rovnako sa stáva zdrojom ziskov fakúlt a škôl. Nie je to v poriadku z hľadiska rovnosti príležitostí v zmysle Ústavy Slovenskej republiky. Prečo by mal študent platiť škole za to, na čo má zákonný nárok? Niektorí študenti si my-

India- Lumbini - rodisko Budhu

slia, že keď zaplatia za štúdium, tam sa ich práca končí a nemusia sa učiť. Ale nie je to správne. Štát sa tak zbavuje zodpovednosti za poskytovanie vzdelávania. Som proti platenému štúdiu.

Myslíte si, že je dobré, ak študent pracuje popri štúdiu?

V tomto smere mám jednoznačný názor. Študent má študovať, a to bez akýchkoľvek obmedzení a záväzkov. V súčasnosti je však systém nastavený inak. Študenti nepracujú preto, že nemajú ako využívať svoj voľný čas, ale preto, že je to potrebné, či dokonca nevyhnutné pre ich ďalšie fungovanie. Práca popri štúdiu rieši otázku sociálneho zabezpečenia. Z tohto dôvodu nemôžem nikomu zazlievať jeho zamestnanie. Ak by však boli vytvorené dostatočné sociálne podmienky pre študentov, naďalej by som zastával názor, že študent nemá čo pracovať.

A teraz poďme na príjemnejšiu tému. Vieme o Vás, že radi cestujete a spoznávate rôzne kultúry. Kedy ste začali cestovať a akou formou? Boli to poznávacie zájazdy alebo pobytové, s cestovnou kanceláriou alebo na vlastnú päsť?

Cestovanie je veľmi príjemná záležitosť. Ťažko povedať, kedy som začal cestovať. Najprv som cestoval z mojej rodnej dediny do Brezovej pod Bradlom (smiech). Ale Vy asi myslíte to „väčšie“ cestovanie za hranice Slovenska. © Najskôr som cestoval po bývalom Československu. V roku 1974 som si povedal, že je potrebné získať skúsenosti a pohľady na to, ako sa žije v iných krajinách, čo ma veľmi zaujímalo. Cestoval som po Bulharsku, Rumunsku a sovietskych krajinách, pretože vtedy sa dalo chodiť len po krajinách socialistického tábora. Keď sa však vytvorili možnosti chodiť aj ďalej, tak som si sám seba dal výzvu, že musím prejsť krajiny všetkých najvýznamnejších civilizácií,

treba chodiť aj ďalej, nielen do výšky. © Pochodil som všetky európske krajiny okrem Nórska, Fínska, Albánska a Islandu. Zo spoznávania civilizáčného hľadiska som mal to šťastie, že som mo-

a to len z núdze.

Keďže ste navštívili veľa krajín, existuje také miesto, ktoré Vám najviac učarovalo? Prečo?

Keď ste učiteľom a vidíte spätnú väzbu od študentov, ako sa snažia, ako ich to zaujíma, a keď im máte aj čo odovzdať, pohltí vás to a uspokojuje.

hol navštíviť USA, Nepál, Indiu, Mexiko, Kubu a ďalšie. V nadchádzajúcom roku 2013 sa chystám zísť do rovníkovej Afriky. K silnej túžbe po poznávaní civilizácií a ich zvykov ma priviedlo aj stretnutie s PhDr. Františkom Kele, známym slovenským cestovateľom a mojim bývalým kolegom, vďaka ktorému som získal vysokú motiváciu cestovať čoraz viac a viac. Rád by som spomenul, že keď som bol v Indii, videl som tam jeden nápis, ktorý mi ostal v pamäti, pretože hovorí za všetko. Stálo tam: „*Jediné, čo máš, je tvoje poznanie a cestovanie.*“ A úplne sa s tým stotožňujem. Tie dve veci mi nikto nemôže vziať. Rád chodím po svete a s každou novou cestou sa len utvrdzujem v tom, že ľudia sú všade rovnakí. Chcú byť zdraví, šťastní, mať rodinu, pekný život. A čo sa týka Vašej otázky ohľadom využívania cestovných kancelárií, tak Vám poviem, že väčšinou som chodil na vlastnú päsť. V Európe sa viem pohybovať dopravnými prostriedkami, takže nebolo nutné zabezpečovať iné zdroje, ale jedine pri výstupe na Mont Blanc a v Indii, kde to naozaj nepoznám a môže to byť nebezpečné, tam som využil pomoc odborníkov. Za tie roky som zistil, že v súčasnom svete mi na cestovanie stačia tri veci: cestovný doklad, peniaze a znalosť cudzieho jazyka. Potom sa dostanem všade...

Išli ste niekedy stopom? Ak áno, akú s tým máte skúsenosť?

Vždy chodím len dostupnými dopravnými prostriedkami ako vlakom, autobusom, metrom a inými. Stopovanie mi nič nehovorí. Ale spomínam si, že raz som využil stop. Keď som bol vojakom základnej vojenskej služby, na Šumave som spolu s kolegom stopoval na ceste. Bolo to neskoro v noci a my sme zmeškali vlak do kasárni, čo bol obrovský problém. Našťastie nám jeden sympatický pán zastavil a vzal nás na potrebné miesto. Vtedy som prvý a poslednýkrát využil stop,

Z toho, čo som doteraz pochodil, to bol Nepál. Vždy som chcel vidieť tie osemtisícové vrchy, a to sa mi aj podarilo. Keď sme v Himalájach vystúpili na jeden kopec vo výške okolo 2000 m. n. m. a čakali sme na východ slnka, zrazu sa začali pred nami z hlbokej tmy vynárať majestátny vrchy ako Annapurna, Dhaulágiri a Manaslu. Pokiaľ budem na tomto svete, myslím si, že už nebudem vidieť nič impozantnejšie.

A aké pocity to vo Vás vyvolalo?

Pocítil som obrovskú silu prírody. Treba sa k nej správať tak, aby sa všetko zachovalo v prirodzenej podobe aj pre ďalšie generácie. Príroda je božstvo, ktoré si vysoko vážim.

A ktoré miesto bolo pre Vás šokujúce z negatívneho hľadiska?

Žiadne!!! ©

V čom vidíte výhody a nevýhody

Kazachstan - Astana

Príroda je božstvo, ktoré si vysoko vážim.

ktorých je deväť. Začal som teda cestovať po svete. Prvým významným cestovateľským skokom bola účasť na expedícii na Mont Blanc, keď som v roku 1992 úspešne vyšiel hore do tých 4810 m. n. m. a na vrchole som si povedal, že

cestovania do zahraničia v dnešnej dobe?

Výhodami cestovania v súčasnej dobe je odstránenie byrokratických prekážok. V minulosti ste museli vyplniť desiatky papierov, aby ste dostali vôbec povolenie vycestovať. Dnes je to pomerne jednoduché. Človek sa dostane kdekoľvek. Nevýhodou, ak to tak môžem nazvať, je pocit neistoty a strachu spolu s otvorením hraníc. V minulosti ste mali väčší pocit bezpečia. Ale inak nevidím žiadne nevýhody.

Myslíte si, že je dobré využívať výmenné študijné pobyty zo škôl do iných krajín?

Výmenné študijné pobyty sú absolútne dokonalé. Pokiaľ by som mohol odpo-

ručiť, určite poviem, choďte! Oplatí sa to! Získate rad nových kontaktov, nových skúseností a naučíte sa jazyk. Ja to vrelo odporúčam.

A čo sa týka finančnej stránky, nie je to príliš nákladné?

Sú tu podporné fondy, ktoré fakulta prideluje na dané pobyty. Ostatné si študent platí sám. Aj keď to niekedy vychádza možno drahšie, sú to dobre investované peniaze, pretože tie poznatky a skúsenosti za to stoja. Nepoznám študenta, ktorý sa vrátil z podobného pobytu a povedal, že už nikdy viac. Nepoznám. Netreba sa báť, budete spokojní.

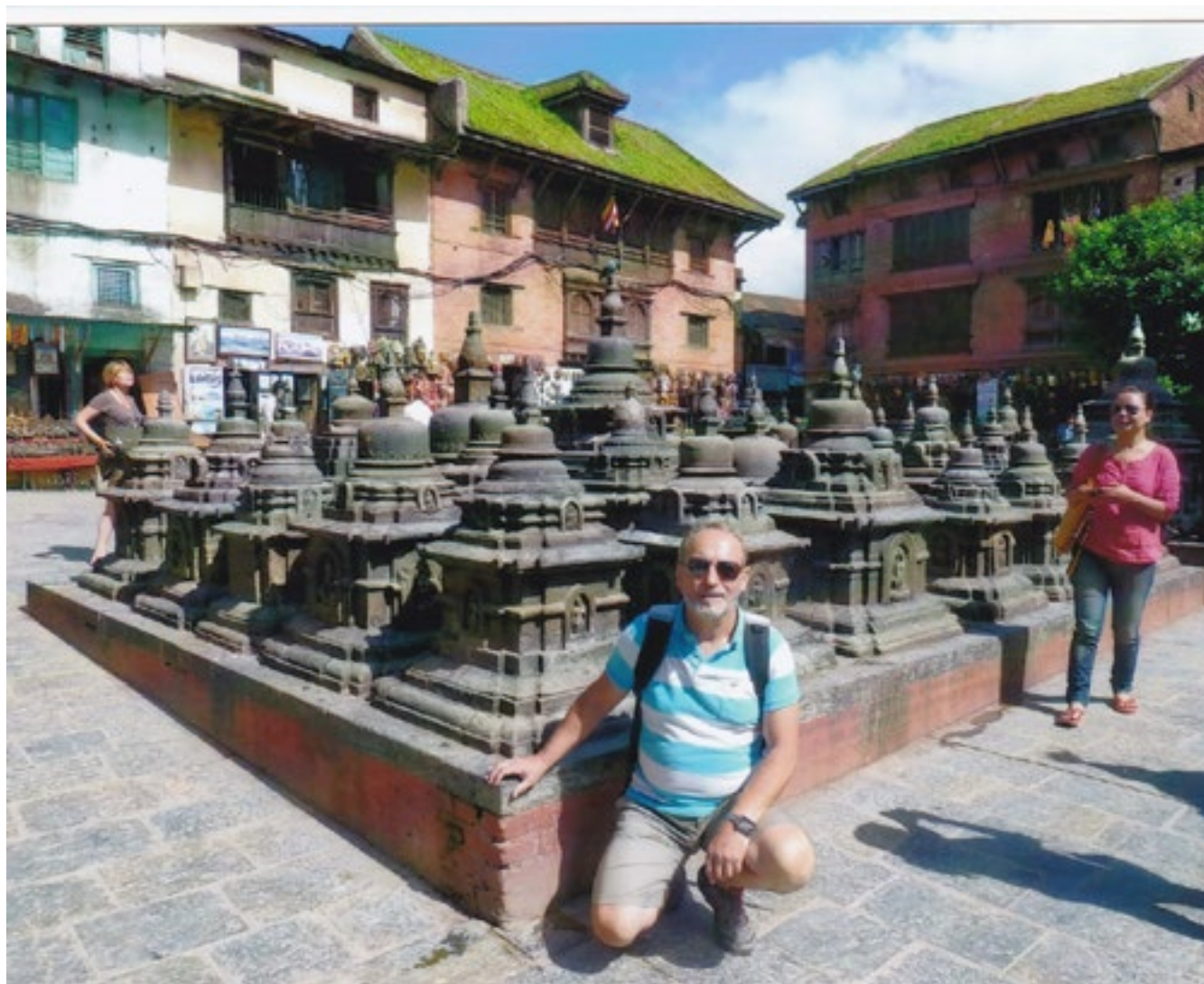
Nemali ste niekedy nutkanie ostať v zahraničí a nadobro opustiť Slovensko?

Nie, nikdy mi taká myšlienka ani na chvíľu nenapadla.

A na záver o Vás prezradím ešte jednu vec. Ste aktívny človek, máte veľa záujmov, medzi ktoré patrí aj poézia. Radi ju čítate, ale aj tvoríte. Čo Vám poézia prináša? Čím Vás očarila, resp. stále očarúva?

Poézia je vyjadrovanie pocitov každého človeka. Je to istý spôsob sebareflexie prezentovanej v slovách. Mne osobne poézia prináša psychický relax a pohodu. Moje verše sú mojimi predstavami o svete. Keď som čítal verše iných autorov, ako bol napr. Válek, vtedy som si premietal jeho predstavy, ako sa na svet asi pozeral on. Čítanie cudzích veršov bolo pre mňa zdrojom nových nápadov, myšlienok a podnetov pre ďalšie hľadá-

Ďakujeme pánovi profesorovi za pútavý rozhovor. Želáme mu, aby mu návšteva Afriky priniesla rovnako pekný zážitok, akým bol Nepál, a v ďalšom živote mu prajeme veľa síl a neútlachajúceho optimizmu.

Nepál - Opičí vrch

Na nordickom pobreží narastajú krídla

Každý človek sa z času na čas sám seba pýta, do ktorej zákruty má zabočiť, aby bol čo najskôr vo svojom vysnívanom ciele.

Povedzme si na rovinu, že takéto plánovanie životného harmonogramu nie je možné. Nikto z nás nevie, kam ho chcú vyššie sily zaviesť a ako sa hovorí, všetko zlé je na niečo dobré. Pokiaľ ste sa aj vy niekedy cítili nespokojne či znechutene (a verte, že cítili) kvôli svojej aktuálnej situácii, psychickej vyčerpanosti alebo kvôli nezaujímavému stereotypnému pretĺkaniu sa životom, alebo tzv. prežívaním, je najvyšší čas sa zamyslieť nad svojím doterajším konaním neraz spomaľovaným pasivitou či strachom z neznámeho, buchnúť päťou do stola a všetko zmeniť. **A keď už nie všetko, tak aspoň seba...**

text: Dominika Vandáková

Aj u mňa ako slovenského nest'ahovavého vtáka sa začali prebúdať tajné túžby po spoznávaní sveta, odlišných kultúr a neskonalej slobode. Najsilnejším hnacím motorom k uvedomovaniu si ďalších a ďalších dôvodov na vycesťovanie bol strach. Niekoľko zaŕenie do kúta, mňa však vždy motivoval k prekonaniu samej seba a napredovaniu svojich snov. Za najväčšie obavy som považovala blížiac sa dusné obdobie svojich prvých štátnych skúšok a životnej reality nasledujúcej po nich.

Pokrok v cudzojazyčnej komunikácii získaný za hranicami je veľmi dôležitým predsavzatím. Teraz, po štyroch mesiacoch prežitých v spoločenstve ľudí z celej Európy, musím priznať svoju vtedajšiu naivitu a krátkozrakosť. Zlepšenie úrovne anglického, prípadne nemeckého jazyka je len slabým odvarom toho, čo človek získa na jednosemestrálnom kurze **dEMOCRAZY** organizovanom folkovou školou **Højskolen Østersøen** v Dánsku.

Dánsky vzdelávací systém je všeobec-

ne považovaný za jeden z najlepších. Jeho charakteristickým znakom je možnosť zapojiť sa do diskusie, slobodné vyjadrovanie sa bez dávania si servítky pred ústa a podporovanie slobody myslenia. Fakt, že dánska národnosť je pokladaná za najšťastnejšiu na svete, môže byť zapríčinený práve ich doširoka otvorenou myslou. Z vlastných skúseností by som mohla rozprávať o ich racionálne založených názoroch na politiku a dianie vo svete, telesnom temperamente (preferovaným dopravným prostriedkom je bicykel, plávanie v Baltskom mori v zime nie je ničím nezvyčajným) a hlavne o ich neohrozenom nacionalizme. Vypovedá o tom presvedčenie o lepšej chuti a vyššej kvalite dánskeho piva v porovnaní s českým a prejav národ-

Výhľad zo školy

Schodisko v škole

nej hrdosti vztyčovaním dánskej vlajky dokonca pri takej významnej udalosti akou je nedeľňajší východ slnka.

Po úspešnej participácii absolventov z iných častí Európy v letnom semestri 2011/2012 sa riaditeľ školy Peter Buhrmann rozhodol sprístupniť túto unikátnu vyučovaciu metódu väčšiemu počtu študentom zo strednej a východnej Európy. Výsledkom jeho snáh bolo zvýšenie počtu internacionálnych študentov z 20 na 80 počas zimného semestra 2012/2013, ktorého som sa zúčastnila so svojimi spolužiakami, študentkami 3. ročníka bakalárskeho stupňa študijného programu Anglický jazyk v odbornej komunikácii, Martinou Rybárovou a Annamáriou Bartalskou a študentkou magisterského štúdia, Kristínou Štrbavou.

Škola sa nachádza na okraji mesta Aabenraa situovanom 25 km od nemecko-dánskych hraníc, z jednej strany chránená lesom a z druhej sprístupňujúca pobrežie Baltského mora s prístavom a výhľadom na fjord Aabenraa. Moje prvé dojmy sa týkali jednoduchosti mesta, ktoré na mňa pôsobilo veľmi chladne. Po bližšom skúmaní som si uvedomila, že je to zapríčinené použitím svetlých farieb v domoch a na domoch, častá absencia záclon na oknách a predovšetkým upravenými a čistými ulicami bez grafitov, odpadkov či zničeného verejného majetku, o ktorých sa nám na Slovensku môže iba snívať...

Internacionálni účastníci majú na výber z troch predmetov v rámci nosného odvetvia „Language“ - teoretickú výučbu v anglickom, nemeckom alebo dánskom jazyku. V prípade hlbšej zainteresovanosti v politickej sfére im odporúčam výber odvetvia „Society“ pozostávajúceho z predmetov ako Philosophy, Cultural Awareness a Gate to Europe, ktoré sú vyučované len v angličtine.

Rozvrh zahŕňa hodiny umenia, psycho-

Fenomén Black Sun, Nemecko

neprekryvanie sa predmetov v rámci rozvrhu. Študent musí tiež spĺňať požiadavku absolvovať kurz v rozsahu 12 hodín týždenne.

Radia sa k nemu aj prakticky orientované predmety ako workshop či diskusia vedená samotným riaditeľom Peterom Buhrmannom na vybranú politickú tému.

Výučba sa uskutočňuje v uvoľnenej atmosfére a je vedená vyučujúcimi s profesionálnym, no priateľským prístupom. Od študentov sa v závislosti od predmetov a individuálnych požiadaviek vyučujúcich očakáva písanie domácich úloh, tvorba prezentácií z rôznych oblastí a aktivita (aj mimoškolská). Workshopy sú celodenného charakteru v rozsahu jedenkrát týždenne. Zo začiatku, počas obdobia „oŕukávania sa“ v novom prostredí, boli organizované školským vedením v podobe prednášok známych osobností nielen z Európy, neskôr sme sa rozdelili

Študentská spolupráca

grácia, Zdravie a zdravotná starostlivosť a mnohé ďalšie. Dôraz sa kladie predovšetkým na iniciatívu, kreativnosť, prezentovanie vlastných názorov a **praktické uplatnenie tradičného demokratického princípu „väčšina vyhráva“** spojeného s priznaním prehry a prispôbením sa majoritnému názoru.

Pobyt bol okrem klasického vyučovacieho módu zameraný aj na užívanie si života a spoznávanie okolitých prírodných krás, miest a kultúr. Prvým spoločným výletom bolo tzv. „**Black Sun**“ na nemecko-dánskom pohraničí, vrátane dánskeho ostrova Rømø, kam zvyčajne na jar a jeseň chodia Dáni a Nemci pozorovať kreácie tisícov vtákov na oblohe. Na zoznam absolvovaných výletov sa pripísala aj trojdňová exkurzia nemeckého múzea Vikingov **Haithabu** s ubytovaním v mestečku Christianslyst.

Výučba sa uskutočňuje v uvoľnenej atmosfére a je vedená vyučujúcimi s profesionálnym, no priateľským prístupom.

lógie, športových aktivít, drámy, médií a pop kultúry, technik prezentácie, anglickej literatúry, ruštiny, francúzštiny, relaxácie atď. Tieto predmety sú voliteľné, podmienkou pre ich výber je časové

do skupín, z ktorých každá bola zodpovedná za prípravu a realizáciu jedného workshopu v rámci vopred stanovenej témy, napr. Stredovýchodné krajiny, Manipulácia médiami, Kultúra a inte-

Na belgickom pive, Leuven

Halloween Party

8 atómov, Mini Európu zahŕňajúcu zmenšené modely historických pamiatok symbolizujúcich konkrétne európske štáty, Múzeum komiksov, jedinečné námestie

Grand-Place,

vítavý oblúk Arc du Cinquenaire s **prilahlým parkom**, bronzovou sochou cikajúceho chlapčeka „Mannenkennis“, Európsky parlament či k nemu prislúchajúce múzeum vypovedajúce o histórii členských štátov EÚ.

Belgicko sa do našej pamäti zafixovalo ako krajina svetovo najlepšej čokolády,

Výletom, ktorý zanechal v každom z nás najviac spomienok, bola týždenná exkurzia Belgicka. Boli sme ubytovaní v hosteli v meste **Leuven** neďaleko hlavného mesta, odkiaľ sme mali všade blízko. Leuven je presláveným študentským mestom, ktoré ponúka skutočne rušný nočný život a centrum plné mladých ľudí a barov nesúcich sa azda v každom štýle – po stránke dizajnovej i hudobnej. Zaujímavou exkurziou bolo pivovarské mestečko **Brugge** plné turistov užívajúcich si turistickú prehliadku vo vozoch s konským záprahom. Čaro exkurzie neprekazilo ani daždivé počasie.

Inou šálkou kávy bol bilingválny **Brusel**, centrum belgického života. V jeho rámci sme navštívili Atómium - svetoznámu 102 metrov vysokú zväčšenú napodobeninu kryštálu železa zloženú z

čipky, tenkých hranoliek - tzv. „frites“, waffle podávaných na všetky možné spôsoby a výborného piva. Spomeni-

em značky ako Hoegaarden, Bellevue, Chimay, Duvel, či moje najobľúbenejšie Kwak podávané v pohári s dreveným stojanom, alebo výčapné Stella Artois.

Počas pobytu na Højskolen **Østersøen** majú študenti voľné víkendy, čo im umožňuje navštíviť mestá v okolí hostujúceho mesta Aabenraa na vlastnú päsť. Najobľúbenejšími lokalitami bolo nemecké mesto **Flensburg**, ktoré nás priťahovalo nižšími cenami produktov v porovnaní s Dánskom, najväčšie mesto južnej oblasti Sønderjylland, **Sønderborg**. Ďalšími atraktívnymi mestami sú Aarhus, Kolding, Hamburg, **Kodaň** a zábavné parky Tivoli či Legoland.

Počas víkendov sme sa okrem cestovania zabávali na párty v školskom „caffěčku“ (bar), v ktorom bol vždy niekto zo študentov zodpovedný za predaj nápojov a hudbu. Večierky boli neraz organizované vo veľkom štýle, spojené s bohatou trojchodovou večerou, súťažami a programom. Za zmienku stojí Halloween a večierky ako gala, ruský, maďarský, vianočný, kasíno, latino, vikingský a záverečný – rozlúčkový. Školský personál pomáhal len s organizáciou týchto akcií. V skutočnosti sme mali len to, čo sme ako študenti pripravili a zabezpečili. Napriek tomu každá akcia dopadla nad naše očakávania a podobná aktivita zabránila zleniveniu, keďže sme v škole nerobili žiadne skúšky ani testy.

Teraz už isto chápete, že sme nemali čas na negatívne myšlienky a riešenie toho, čo sme zanechali na Slovensku – či už dobrého, a či zlého. **My sme neprežívali, my sme žili.** Plnými dúškami sme si vychutnávali slobodu, nové priateľstvá, skvelú atmosféru a pocit, že niekam patríme. **Pretože Højskolen Østersøen sa stala našim domovom.** Miestom, kde vás nesúdili zato, akí ste. Nepokarhali, lebo ste sa pili na večierku ako správny Dán a stvárali hlúposti. Neohovárali, pretože ste si nechceli ani nevedomky kaziť spolužitie. Každý mal rád každé-

Plnými dúškami sme si vychutnávali slobodu, nové priateľstvá, skvelú atmosféru a pocit, že niekam patríme.

ho, priatelil sa s každým, pomáhal mu a blízkosť medzi nami sa prehlbovala zo dňa na deň. Medzi niektorými viac, medzi inými menej. Vzniklo tu veľa

stabilných priateľstiev i partnerských vzťahov, ktoré vyzerajú aj po odlúčení nádejne. S istotou môžem napísať, že sme sa navzájom zapísali do svojich sŕdc a ešte dlho budeme s láskou spomínať na krásne štyri mesiace v smutno-krásnom studenom Dánsku, ak vôbec niekedy zabudneme.

A my nezabudneme.

My sme neprežívali, my sme žili.

Študijné pobyty sú o naberaní skúseností, zlepšovaní sa v cudzích jazykoch, spoznávaní nových ľudí a kultúr. Tam, kde som mala česť byť ja, sa v jednej budove

bývalo, jedlo, spalo, smialo, učilo, pracovalo, zabávalo, kooperovalo, tvorilo a hlavne... žilo. Spoznala som samu seba, vyskúšala nepoznané, ztratila staré a dostala energiu a chuť skúšať nové. Nech už je moja budúcnosť akákoľvek, naučila som sa, že je **dôležitejšia ako minulosť**. Preto sa od týchto krásnych chvíľ môžem len odraziť a pracovať ďalej na svojej osobnosti. Samozrejme, s nádhernými spomienkami... Højskolen Østersøen, vždy sa rada vrátim!

ŠTUDENT & UNIVERZITA

Prierez záverečným ročníkom Bc. štúdia

Už dlhšiu dobu počúvam, že študenti nemajú dostatok informácií ohľadom tretieho roka štúdia v bakalárskom študijnom programe. Chodia dezinformovaní a vydesení po chodbách univerzity s výrazom na tvári typu „ja to určite nezvládnem“. Z tohto dôvodu som sa rozhodla spísať krátky „informatívny balík“ osobných poznatkov nadobudnutých doterajším štúdiom na našej Alma mater.

Autorka: Bc. Petra Takáčová

Faktom však ostáva, že na každej katedre to prebieha trochu inak. Moja maličkosť študuje len na jednej, a preto nemôže hovoriť za ostatné, ale myslím si, že tzv. všeobecný základ majú všetky rovnaký. Mojm cieľom je priblížiť Vám priebeh záverečného ročníka a možno ponúknuť niekoľko rád do ďalšieho „UCM-kárskeho života“.

Chaos tretieho ročníka má jednu veľkú nevýhodu. Začína sa už v druhom. ©

Totíž v druhom ročníku letného semestra sa vyberajú školielia a témy záverečných prác. Podľa *Smernice rektora univerzity o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, kontrole originality, uchovávaní a sprístupňovaní na Univerzite Sv. Cyrila a Metoda v Trnave*, ktorú nájdete na stránke FF (link uvádzam na konci článku): „Študent v **druhom roku bakalárskeho štúdia** a študent v prvom roku magisterského štúdia oznámi katedre zvolenú tému povinne

vyplnením prihlášky na záverečnú prácu **najneskôr do 15. marca akademického roka**. Schválené témy s pridelenými vedúcimi záverečných prác katedry zverejnia na úradných výveskách fakúlt / katedrií a na oficiálnej webovej stránke **do 30. marca príslušného akademického roka**.“

Niektorí by povedali, že je dôležité vybrať si správnu tému. Iní zase, že podstatný je školiteľ. Ja hovorím, že podstatné sú obidve veci. Treba si uvedomiť, že o téme, ktorú si vyberiete, musíte mať aké - také predbežné znalosti. Rovnako dôležité je uvedomiť si, že školiteľ, s ktorým budete komunikovať minimálne rok, a to intenzívnym spôsobom, by Vám mal byť nápomocný a mal by mať na Vás čas. Preto...

Niektorí by povedali, že je dôležité vybrať si správnu tému. Iní zase, že podstatný je školiteľ. Ja hovorím, že podstatné sú obidve veci.

1. Treba si vybrať školiteľa, s ktorým si viete predstaviť dlhodobšiu spoluprácu, ktorý nemá príliš veľa študentov a iných povinností, pretože je pravdepodobné, že príliš zaneprázdnený učiteľ na Vás bude mať menej času. Česť výnimkám.
2. Tému si vyberajte aj podľa dostupnosti literatúry, pretože sa stali prípady, kedy si študent z vlastnej iniciatívy vybral tému, ktorá by ho mohla zaujímať, a v polovici tretieho ročníka prekvapene zistil, že našiel k nej jednu knihu. Dostupnosť literatúry je alfa a omega celej práce, pretože je nutné v nej uvádzať citácie (k citáciám sa neskôr vrátim).

Je veľkou výhodou, že v treťom ročníku si študent spolu so svojím školiteľom (nie je to pravidlo ☺) vytvorí tzv. koncept záverečnej práce v rámci špeciálneho seminára venovaného záverečným prácam. Spolu si stanovujú obsah a základné piliere celej práce. Študent je v rámci tohto seminára nútený napísať niekoľko strán o vybranej téme, v ktorých zanalyzuje problematiku, ktorej sa chce venovať, poprípade uvedie zoznam nájdenej literatúry k danej téme, aby školiteľ videl, že sa príprave práce venoval. **POZOR!!!!** Literatúru si začnite hľadať čo najskôr!!!! A nešetrite ňou!!!! Radšej viac, aby ste mali z čoho čerpať. Váš školiteľ by Vám mal poskytnúť nejaké nápady a rady ohľadom literatúry, poprípade aj samotnú literatúru, ak ju má vo svojej knižnici a nebojí sa ju použiť. ☺

Pokiaľ budete mať dostatok vhodnej literatúry, máte polovicu úspechu pevne v rukách, resp. na poličkách, stole atď. Odporúčam vybrať si aspoň jednu zahraničnú literatúru k danej téme, resp. pár článkov. Zahraničná literatúra ponúka naozaj množstvo dobrých a kvalitných informácií, treba sa trochu pohrabať na stránkach alebo v knižnici.

Ďalšou mojhou radou je čítať, čítať a čítať. Je vhodné si najprv prejsť vybranú literatúru a pri jej čítaní si robiť priebežné poznámky. V prípade, že Vás niečo zaujme, si môžete označiť stranu knihy a odcitovať vybraný text alebo ho môžete trochu prerobiť podľa seba, teda použiť parafrázu. Poznámky sú naozaj užitočné, pretože na konci knihy sa môže stať, že si nespomeniete, o čom bol začiatok.

Ďalšou nevyhnutnou súčasťou záverečnej práce sú citácie. Študenti z nich majú strach ako pred návštevou zubára. Je pravda, že citácie sú veľmi špecifickou súčasťou našej literatúry, býva v nich zmätok, pretože autori prác si ich často upravujú podľa vlastného gusta a nedodržiavajú pravidlá. V tejto súvislosti môžem poradiť dve veci.

1. Citácií uvádzajte primerané množstvo.

Nie je dobré, ak sa v celom texte stále na niekoho odvolávate, pretože potom to vyzerá, že Vaša práca je len zhlukom názorov iných ľudí. Je vhodné použiť aj vlastné myšlienky a zaujať vlastný postoj. No na druhej strane, pokiaľ sa Vám niektoré názory iných autorov zdajú ako Vaše vlastné, ale už boli pred Vami vypovedané, neprivlastňujte si ich. Radšej vždy použite citáciu, pretože hranica medzi porušením autorských práv a zachovaním si vlastnej originality práce je v niektorých prípadoch veľmi krehká. Dávajte si na to pozor!!! „Originalita záverečnej práce (miera zhody textu práce s databázou originálnych textov) sa posudzuje v centrálnom registri záverečných prác.“

2. Vyberte si Vám najprimeranejší jeden spôsob cito-

Prácu si píšete priebežne, pretože popri skúškach a iných povinnostiach sa Vám to veľmi nakopí a nebudete nič sťahovať.

vania a ten používajte v celej práci.

Nevyzerá pekne, keď najprv citujete formou poznámok pod čiarou a potom formou skratiek v texte. Spôsoby a formy citovania nájdete pod linkom, ktorý uvádzam v závere článku.

Na záver Vám chcem ešte poradiť jednu vec. Prácu si píšete priebežne, pretože popri skúškach a iných po-

vinnostiach sa Vám to veľmi nakopí a nebudete nič sťahť. Verte mi, viem, o čom hovorím. ☺
Podľa vyššie uvádzanej smernice: „Študent bakalárskeho štúdia je povinný odovzdať do 15. novembra tretieho roka bakalárskeho štúdia zadanie bakalárskej práce v dvoch vyhotoveniach.“

Pokiaľ budete mať dostatok vhodnej literatúry, máte polovicu úspechu pevne v rukách,

Tak, aby ste pomaly začali pracovať, nech nie ste v strese AKO JA!!!! ☺ ☺ ☺ ☺ ☺

A teraz sľúbené linky. Rovnako pripájam aj prílohu, ktorá mne osobne veľmi pomohla pri citovaní. (Radi Vám ju pošleme. Stačí sa ozvať na mail časopisu!)

Užitočné linky:

Smernica o náležitostiach záverečných prác http://ff.ucm.sk/docs/studium/statnice/smernica_o_nalezitostiach_zaverecnych_prac.pdf

Žiadosť o schválenie záverečnej práce

http://ff.ucm.sk/docs/studium/statnice/ziadost_zaverecna_praca.doc

Proces písania odborného textu:

http://kfil.ff.ucm.sk/dokumenty/text_proces.pdf

Príklady citovania - odborná úroveň:

http://kfil.ff.ucm.sk/dokumenty/text_citacie.pdf

Kniha, ktorá mne osobne veľmi pomohla pri vypracovávaní práce, nájdete ju v kníhkupectvách:

autor: Anton Vydra; názov: Akademické písanie; podtitulok: Ako vzniká filozofický text; zásluhu na tom má FF Trnavskej univerzity v Trnave 2010; ISBN 978-80-8082-380-1

a vyzerá takto:

<http://www.martinus.sk/?uItem=99655>

Študentské

pôžičky

Ako už všetci vieme, študentský život nie je až taký jednoduchý, ako sme si mohli na začiatku myslieť. So štúdiom je spojených kopec poplatkov a výdavkov a často krátko sa stane, že rodičia nemajú dostatok prostriedkov na to, aby nám dožičili všetko, čo potrebujeme. Možno len niektorí z vás potrebujú nový počítač či notebook, alebo chcú ísť na študijný pobyt do zahraničia, alebo si cez leto zarobiť niekde za hranicami Slovenska. Preto volíme tento variant pôžičku.

text: Miška Šeriková

Aby sme si to však zjednodušili a nepreplatali zbytočne veľa, pripravila som si pre vás jednoduchý rozpis bánk a hypotéky, ktoré ponúkajú pre študentov. Ako najvýhodnejšia pôžička zo všetkých bánk je podľa môjho úsudku **Všeobecná úverová banka (VÚB)**. Tá nám ponúka tieto výhody:

- môžu ju využiť študenti denného aj diaľkového štúdia
- je určený len pre študentov VŠ akreditovaných v SR a v zahraničí, od 2. ročníka dennej formy štúdia
- okrem štúdia MBA a Vysokej školy manažmentu a Stredoeurópskej vysokej školy, tam je to možné už od 1. ročníka
- musíte mať vek od 18 do 26 rokov
- účel použitia nemusíte dokladovať
- zvýhodnená úroková sadzba
- splácať budete nemennými splátkami počas celej splatnosti úveru
- môžete si poistiť úver, ak by ste nemali z čoho splácať
- môžete si požiť až 10000 eur
- v prípade, že študujete dennou formou štúdia, je potrebné, aby ste mali pri žiadosti aj solidárneho dlžníka
- !!špeciálne zvýhodnenie pre aktívnych študentov:
 - vedecká a odborná činnosť (SVOČ)
 - vedecký projekt
 - študijný pobyt v zahraničí

Motivačné štipendiá

Naša univerzita ponúka nielen sociálne či prospechové, ale i motivačné štipendiá. Ide vlastne o samostatné ohodnotenie študenta (bez toho, že by o to sám žiadal) za jeho výsledky nielen v rámci štúdia (či dokonca za perfektnú záverečnú prácu), ale i za jeho aktivity v oblasti výskumu, vývoja, umenia či športu.

text: Veronika Planková

Takže je to taká odmena pre tých aktívnejších z nás. Návrhy predkladá rektor alebo dekan. Za tú istú činnosť však môžete dostať odmenu iba raz. Menný zoznam tých, ktorí ho dostali za vynikajúce plnenie študijných povinností, sa zverejňuje na web stránke UCMky. Peniaze sa posielajú len na bankový účet, ktorý treba po zverejnení mien odmenených študentov fakulte poskytnúť. Môže byť dané i tomu študentovi, ktorý nemá trvalý pobyt v SR. Viac info nájdete na stránke našej fakulty – štúdium – Dokumenty a formuláre na stiahnutie.

- dobrovoľnícka činnosť

Doklady k preukázaniu príjmu pri flexipôžičke pre študentov sú nasledovné:

- Príjem zo zamestnania (závislej činnosti) v SR (minimálne 4 mesiace) - bez potvrdenia o príjme
- Príjem zo zamestnania v zahraničí (minimálne 4 me-

siace):

- potvrdenie o príjme
- pracovné povolenie a pracovná zmluva (overená kopia)
- výpis z bankového účtu
- Príjem z podnikania(minimálne 12 mesiacov):
 - potvrdenie o výške daňovej povinnosti
 - daňové priznanie
- Sociálne dávky dlhodobého charakteru:
 - výmer Sociálnej poisťovne

- hypotéka pre mladých
- vek žiadateľa od 18 do 35 rokov,
- príjem žiadateľa musí dosahovať max. 1,3 násobok priemerného hrubého príjmu v národnom hospodárstve,
- poskytnutie štátneho príspevku vo výške 3 % (z toho 2 % Vám poskytne štát a 1 % ČSOB),
- štátny príspevok sa poskytuje na hypotekárny úver najviac zo sumy 50 000 €.

Doklady k zadaniu žiadosti Vám postačujú:

- dva doklady totožnosti a aktuálne potvrdenie o návšteve školy

Prima banka:

- hypotéka pre mladých
- pri fixácii na 3 roky a financovaní do 70 % z hodnoty nehnuteľnosti, garantujeme úrokovú sadzbu 1,49 %
- možnosť odkladu splátky
- mimoriadne splátky úveru kedykoľvek bez poplatku

Slovenská sporiteľňa :

- môžu ju využiť študenti denného štúdia:
- od 1. ročníka VŠ a interným doktorandom denného štúdia na VŠ na Slovensku alebo v zahraničí
- musíš mať trvalý pobyt na Slovensku
- vek od 18- 26 rokov
- ktorí budú splácať úver spolu s ďalšou osobou s pravidelným príjmom
- účel netreba dokladovať
- môžete si požičať od 1000- 8500 eur
- splatnosť je 1 až 10 rokov

UniCredit Bank:

- ponúkajú študentské úvery
- musíš byť študent VŠ
- úver na financovanie letnej brigády WAT v zahraničí

Československá obchodná banka (ČSOB):

Študentský život alebo práca ?

Riešili to isto mnohí z vás. Práve ste dokončili úspešne strednú školu a v hlave otázka - čo ďalej? Niektorí v tom mali jasno, chceli sa stať doktormi, inžiniermi či magistrami, iní na ďalšie štúdium ani nepomýšľali a hneď po škole si začali zarábať na vlastný chlebič. Iní boli nerozhodní a vlastne poriadne nevedeli, čo chcú. Ja som k takým patril tiež, a preto sa vám v tomto článku stručne pokúsim načrtnúť výhody statusu študent a výhody toho pracovného.

text: Patrik Petko

Výhody zamestnania – tak ono tu netreba asi dlho nad ničím rozmýšľať, odpoveď je jasná. Človek chodí do práce, aby zarábal peniaze, uživil sám seba a neskôr aj rodinu, aby si mohol dovoliť niečo pekné kúpiť, niečo krásne zažiť. Hovorí sa, že peniaze by u nikoho nemali byť na prvom mieste, pretože potom kazia charakter človeka, no zároveň sa bez nich žiť v súčasnej dobe nedá. A veruže sa s nimi žije oveľa ľahšie.

Počas strednej školy nemá človek príliš šancu si zarobiť niečo navyše. Maximálne cez letné prázdniny, no i to býva problém u neplnoletých študentov.

Darmo môžete prechádzať inzertami v novinách či na internete, ak nemáte 18, automaticky ste nežiaduci. Pre takých študákov tak ostávajú tie najposlednejšie práce, ako napr. pre chalanov práca na stavbe či rôzne iné fušky, alebo pre dievčatá zber ovocia a iných plodín na poliach.

Človek sa nadrie, a pritom si zarobí ak tak na pekné nové značkové oblečenie, no nič viac. Preto, keď už človek má maturitu za sebou, tak ho láka študovať ďalej, aby nemusel takto pracovať po celý zvyšok života. Sú ľudia, ktorí sú pevne rozhodnutí, akou cestou sa vydať ďalej, no častejšie prípady idú študovať jednoducho tam, kde ich zoberú, pritom ich vzťah ku konkrétnemu odboru je na úrovni – skúsím, uvidím.

A pritom práca vôbec nemusí byť taká zlá ako hore spomenuté, pri ktorých pozeráte na hodinky, že kedy vám pracov-

ná doba uplynie. Ja som mal to šťastie už počas strednej, keď som si prácu našiel v príjemnej kaviarničke v centre mesta, ktorá na seba zarábala hlavne poskytovaním internetu, kopírovaní a pod. Po skončení strednej som sa tak na výšku vôbec nehrnul. Časom som zistil, že takéto prevádzky navštevujú v podstate tí istí ľudia, či už častejšie alebo menej častejšie. Noví zákazníci sa objavujú sporadicky, ale predsa. Hlavne noví študáci na začiatku semestra, ale aj zahraniční

kend a rôzne akcie spojené so životom mladých. Tu sa opäť potešíte, keď si pri bare ostatní pozerajú do peňaženky, že

Hovorí sa, že peniaze by u nikoho nemali byť na prvom mieste, pretože potom kazia charakter človeka, no zároveň sa bez nich žiť v súčasnej dobe nedá. A veruže sa s nimi žije oveľa

turisti počas leta. No a ak ste aspoň trochu extrovertná povaha, tak niet lepšej práce. Za tie roky práce v tejto prevádzke som spoznal kopu zaujímavých ľudí, veľa vďačných za každú pomoc ohľadom PC. Ono sa potom chodí do práce oveľa ľahšie, ja som sa osobne tešil na každú zmenu.

A takýchto prác je veľa-veľa, len si treba ísť za tým, čo vás baví. Ak radi spoznávate nových ľudí, tak im pomáhajte, budú vďační, ochotný prístup predajcu si každý cení, ak radi šoférujete, tak sa venujte autám atď. Potom príde ví-

koľko dukátov dnes môžu minúť, no vás to trápiť nemusí. A po peknom víkende opäť iba do práce, ktorá vás baví. Nie je to zlý život. No zvyknúť si na stereotyp je pre mladého človeka neprípustné, a tak stále hľadá nové formy zábavy,

stále chce niečo nové spoznať.

Výhody študentského života – no a po čase, keď pri pivku, káve alebo čomkoľvek inom sa stretnete so svojou partiou a zistíte, že sa im už pomaly blíži k titulom a že k veľa veciam hovoria viac ako vy, tak začnete rozmýšľať, či sa len predsa nepustiť do dobrodružstva zvaného vysoká škola. Ja som sa do takého niečoho pustil spočiatku s obavami. Vždy ma bavilo písanie článkov, čítanie kníh, no na vysnívanú FMK som si netrúfal. A tak som sa ocitol tu, na FF, a s odstupom času musím povedať, že neľutujem. Spoznáte opäť nových ľudí, ktorí sú rovnakí blázni ako vy a dali sa na rovnaké štúdium, čiže je predpoklad, že aspoň jednu spoločnú tému si s každým nájdete. Po čase si s niektorými nájdete viac spoločného, čo je prirodzené, a spoznávate krásy študentského života počas semestra. Neúrekom akcií (vždy sa schovávajúce za iný názov, no vždy s podobným scenárom) a nových zážitkov, no a keď máte dobrých rodičov, ktorí sú ochotní vás sponzorovať, tak vám je sveta žiť. Na chvíľu vás znechutí skúškové obdobie, kde idú žarty bokom a zahrabete sa po uši knihami, no po ňom sa všetko zase vráti do starých koľají. Plesy, bále, diskotéky, *intrákové* párty, krúžkovice, katedrovce, univerzitovce...

Nevýhody zamestnania – nie však každý čerstvý maturant pod Tatrami sa dokáže hneď uchýtiť, a ak ste rozhodnutí nepokračovať v štúdiu, tak je predpoklad, že sa ocitnete na Úrade práce. A tam si toho človek dokáže pretrpieť. Čo vás hneď znechutí, je dlhočizný rad na začiatku septembra, kedy nielen vám skončil status študenta a potrebujete sa do pár dní zaevidovať. Keď už si vystojíte takúto šóru a prídete k nervóznej pani úradníčke, tak tá vás s najväčšou pravdepodobnosťou odkáže na ďalšiu nemenej nervóznou pani. No a keď po pár mesiacoch konečne nájdete aké-také povolanie, ktoré vám ÚP dohodil, a zistíte, že to nie je ani zďaleka to pravé orechové (či už vďaka nízkemu platu, nevrlym nadradeným či nezmyselnej pracovnej dobe), tak vám nezostane nič, len povzdychnúť si a zaspomínať na školskú lavicu.

Nevýhody študentského života – jed-

ným slovom – skúšky. Ono zase záleží na mnohých okolitých faktoroch, ktoré vás ovplyvňujú. Je iné, keď vás rodičia podporujú, keď vás váš odbor nesmierne zaujíma a vhlbíte sa do štúdia so zápalom a s vedomím, že toto je to, čo chce-

te v živote robiť, a je iné, keď si popri škole musíte privyrábať na študijné materiály a pritom na 80 % skúšok sa učíte s odporom. Pritom, ak dochádzate každú nedeľu 100-ky kilometrov alebo domov celý semester v podstate nevidí-

Je iné, keď vás rodičia podporujú, keď vás váš odbor nesmierne zaujíma a vhlbíte sa do štúdia so zápalom a s vedomím, že toto je to, čo chcete v živote robiť, a je iné, keď si popri škole musíte privyrábať na študijné materiály a pritom na 80 % skúšok sa učíte s odporom.

te, tak život v cudzom meste môže byť smutný a jednotvárnny. Poznáte cestu od stanice na intrák a do školy, viac nič.

Záverčné zhrnutie – i preto je tu časopis Parazol a jeho redakcia, ktorá sa

vás pokúsi osloviť pútavými textami. Verím, že nezostanete len tými smutnými študentmi, na ktorých sa smeje iba knižka. Škola je dôležitá, to áno, ale nie je to všetko. Ak vás vyrazia zo skúšky, netreba z toho robiť tragédiu, máte ďalšie štyri pokusy ! Ak vám ani tie nepomôžu, tak ste na tú školu jednoducho

nemali. Ani tu netreba robiť tragédiu. Študentský život je krásny a v podstate bezstarostný, ak sa o vás rodičia stále starajú. Netrápi vás nič, iba zopár skúšok do roka. Keď však skončí a vám už sa do toho kolotoča nechce vracat', je tu kopa pracovných možností, ktoré na vás čakajú.

Čo je najdôležitejšie, či už sa to týka školy alebo práce, robte/študujte to, čo vás baví. Choďte si za tým a neďajte sa odbiť. Ak si totiž zvolíte zlú cestu hneď po strednej, tak sa to s vami potiahne cez výšku až do práce, ktorá vďaka pár písmenkám bude (resp. mala by byť) dobre finančne ohodnotená, no vás nebude baviť, tak to je horšie ako zlé. V dnešnej dobe máte veľa možností, tak len treba otvoriť oči, poobzerať sa a vybrať si pre vás to najlepšie. Prajem veľa šťastia!

UMENIE & KULTÚRA

Priviléžia

mesta Trnava

„V mene svätej a nerozdielnej Trojice, Belo, z Božej milosti kráľ uhorský, chorvátsky, bosnianský, srbský, haličský, vladimírsky a kumánsky, na večné časy.“ Týmito slovami sa začína text napísaný na listine, ktorá bola a je pre Trnavu a jej obyvateľov veľmi významná. Je to listina z roku 1238, v ktorej kráľ Belo IV. udeľuje Trnavčanom (Sobotčanom) privilégia slobodného kráľovského mesta.

text: Andrej Záhorec

Podľa archeologických výskumov je pravdepodobné, že Trnava vznikla už niekedy koncom 9. storočia. Vtedy to však bolo niekoľko samostatných osád, pričom najvýznamnejšia bola Trnava, ktorá sa neskôr premenovala na Sobotu, podľa trhového dňa. Tieto osady vznikli na križovatke obchodných ciest. Jedna viedla z Bratislavy na Považie, druhá z Moravy, cez Malé Karpaty, smerom na Nitru. Zaujímavé však je, že prvá písomná zmienka o Trnave pochádza z roku 1211, teda viac ako 200 rokov po

tom, ako nám archeológovia dokladajú prvé nálezy. Krátko nato, v roku 1238, získala Trnava privilégia a pôvodná

ako iba rozdiel 27 rokov.

Listina obsahuje základné práva a povinnosti pre obyvateľov

Podľa archeologických výskumov je pravdepodobné, že Trnava vznikla už niekedy koncom 9. storočia.

osada sa zmenila na slobodné kráľovské mesto. Udelenie privilégii by teda malo predpokladať oveľa dlhší vývin osady

mesta, pričom tým najdôležitejším bolo, že občania boli vyňatí spod právomoci akéhokoľvek zemepána, teda patrili

„V mene svätej a nerozdielnej Trojice, Belo, z Božej milosti kráľ uhorský, chorvátsky, bosniasky, srbský, haličský, vladimírsky a kumánsky, na večné časy.“ Týmto slovami sa začína text napísaný na listine, ktorá bola a je pre Trnavu a jej obyvateľov veľmi významná. Je to listina z roku 1238, v ktorej kráľ Belo IV. udeľuje Trnavčanom (Sobotčanom) privilégiá slobodného kráľovského mesta.

Podľa archeologických výskumov je pravdepodobné, že Trnava vznikla už niekedy koncom 9. storočia. Vtedy to však bolo niekoľko samostatných osád, pričom najvýznamnejšia bola Trnava, ktorá sa neskôr premenovala na Sobotu, podľa trhového dňa. Tieto osady vznikli na križovatke obchodných ciest. Jedna viedla z Bratislavy na Považie, druhá z Moravy, cez Malé Karpaty, smerom na Nitru. Zaujímavé však je, že prvá písomná zmienka o Trnave pochádza z roku 1211, teda viac ako 200 rokov po tom, ako nám archeológovia dokladajú prvé nálezy. Krátko nato, v roku

1238, získala Trnava privilégiá a pôvodná osada sa zmenila na slobodné kráľovské mesto. Udelenie privilégií by teda malo predpokladať oveľa dlhší vývin osady

ako iba rozdiel 27 rokov.

Listina obsahuje základné práva a povinnosti pre obyvateľov mesta, pričom tým najdôležitejším bolo, že občania boli vyňatí spod právomoci akéhokoľvek zemepána, teda patrili jedine pod kráľovskú korunu. Ďalej sa v listine píše: „Keďže miesto v Bratislavskom komitáte, zvané Zumbothel (Sobota) sa nám vidí veľmi vhodné na usadenie hostí,...“ Otázkou je, akých hostí a prečo ich chcel kráľ usadiť v Sobote. Belo IV. bol zástancom politiky tzv. kolonizácie krajiny, kedy pozýval do Uhorska najmä nemeckých kolonistov za účelom dosídľovania a obchodu. Tento trend sa ešte viac zintenzívnil po tatárskom vpáde po roku 1241 a po odchode týchto mongolských nájazdníkov zanechávajúcich za sebou spúšť a vyľudnenú krajinu. Teda podnet na udelenie mestských privilégií

hromadné udeľovanie mestských privilégií starším hospodárskym centrá, ale aj novozakladaným obchodným, remeselníckym a bankským mestám. V roku 1238 spolu s Trnavou získali výsady aj Zvolen, Krupina a Banská Štiavnica. Koncom 13. storočia už bolo na území Slovenska okolo 30 privilegovaných miest.

Trnavčania podľa práva nemohli: „byť donucovaní vstupovať do vojska, v ktorom kráľ nebude

Richtár mohol v meste spolu s dvanástimi mužmi, ktorí sa v listine nazývajú „prísazní“, rozhodovať o živote a smrti občanov iba v takom prípade, ak by nešlo o šľachtica

vzišiel spomedzi tu usadeného obyvateľstva a hlavnými iniciátormi boli práve nemeckí a valónski kupci. V podstate s celým obdobím Belovej vlády je spojené

osobne prítomný...“, ale na druhej strane museli z každej stej usadlosti vystrojiť 1 vojaka, ktorý by bol plne vyzbrojený a pripravený do boja. Obyvatelia dostali právo voliť si vlastného richtára

ŠIMONČIČ, Jozef.: Dejiny Trnavy. Bratislava: DAJAMA, 2010, s. 13

ŠIMONČIČ, Jozef.: Dejiny Trnavy, s.13

KUČERA, Matúš.: Slovenské dejiny I, Od príchodu Slovanov do roku 1526. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2011, s. 219

ŠIMONČIČ, Jozef.: Dejiny Trnavy. s. 13

MRVA, Ivan. – SEGEŠ, Vladimír.: Dejiny Uhorska a Slováci. Bratislava: Perfekt, 2012, s. 43

KOVÁČ, Dušan.: Dejiny Slovenska, Bratislava: NLN, 2010, s. 36

ŠIMONČIČ, Jozef.: Dejiny Trnavy, s. 13

ŠIMONČIČ, Jozef.: Mojej Trnave, K dejinám Trnavy a okolia, Trnava: B - Print, 1998, s. 13

ŠIMONČIČ, Jozef.: Dejiny Trnavy, s. 17

KOVÁČ, Dušan. et al.: Kronika Slovenska, Bratislava: Fortuna Print, 1998, s. 133

ŠIMONČIČ, Jozef.: Dejiny Trnavy, s. 16

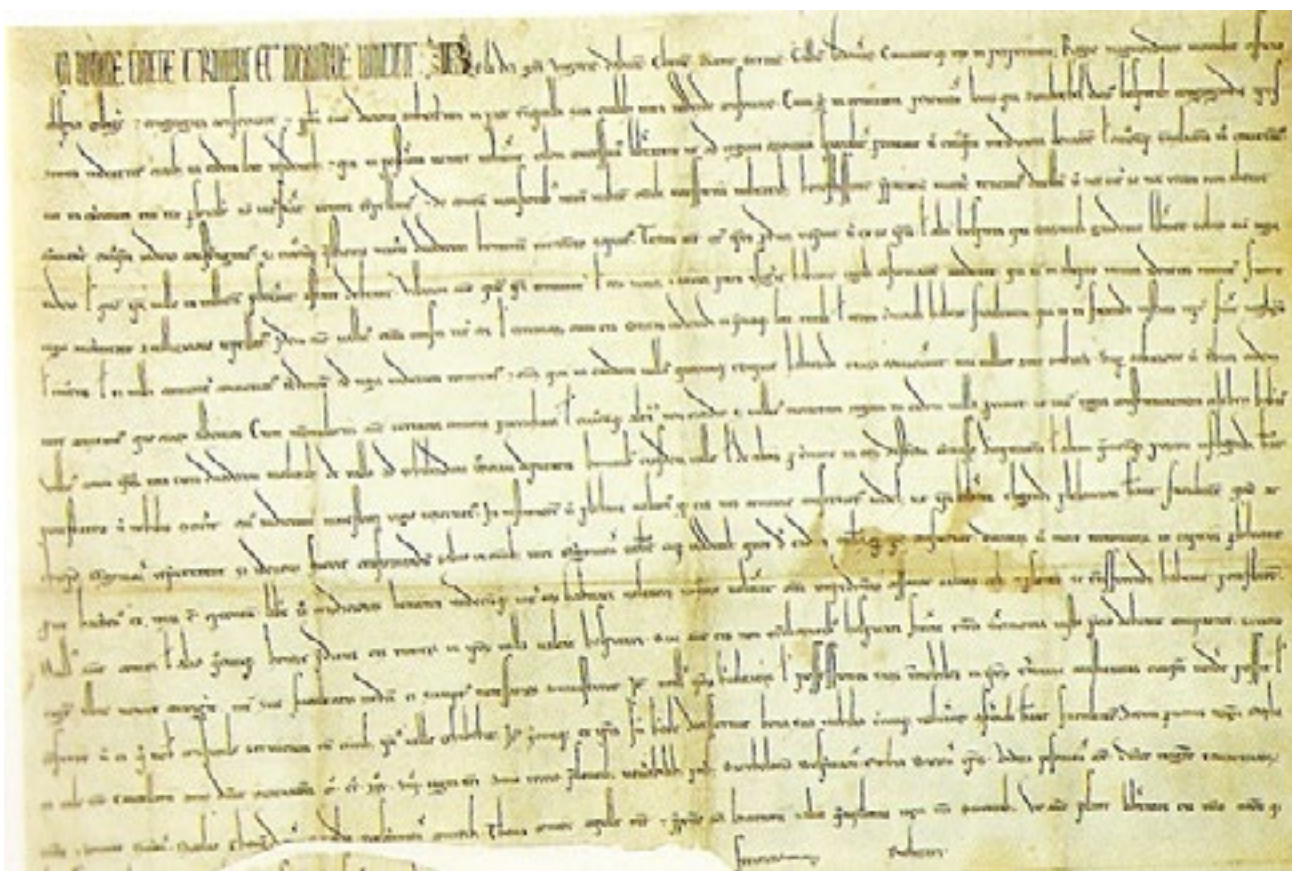
(villicus, iudex) takým spôsobom, že si ho zvolia spoločne alebo ich vážnejšia časť. Z funkcie ho mohol odvolať iba kráľovský súd, ak sa preukázalo, že nebol vo svojej funkcii dosť spôsobilý, alebo bol usvedčený z nedbanlivosti. Richtár mohol v meste spolu s dvanástimi mužmi, ktorí sa v listine nazývajú „prísazní“, rozhodovať o živote a smrti občanov iba v takom prípade, ak by išlo o šľachticu (šľachtu mohol súdiť jedine kráľovský súd). Tento 12-členný senát bol v podstate autonómny zbor, ktorý zasadal pod predsedníctvom richtára, volený bol na Veľkonočný pondelok a mal na starosti hospodárenie mesta. Richtár bol taktiež zodpovedný za to, že v meste bude za platnú uznávaná iba kráľovská mena. Vo veciach platenia mýta dostali Tr-

navčania rovnaké právo ako obyvatelia Stoličného Belehradu (v listine je pomenované ako Alba, dnešný Székesfehérvár), ktorého obyvatelia boli oslobodení v roku 1237 od platby mýta vo všetkých mýtniciach v Uhorsku.

„Želáme si, aby pri ustanovení farára mali zachované všeobecné právo, čiže aby si slobodne mohli voliť farára...“ Po zvolení a pred nástupom do funkcie však musel byť potvrdený ostrihomským arcibiskupom. Desiatky mali byť platené v tzv. snopoch alebo kópách, to znamená, že vyberači desiatkov mohli svojvoľne meniť naturálnu formu desiatku na finančnú. Obyvatelia mesta, ako aj iní ľudia slobodného stavu sa mohli slobodne sťahovať do iného mesta bez toho, aby utrpeli akúkoľvek ujmu. Zároveň sa v Tr-

nave nesmel usadiť nijaký hodnostár bez súhlasu obyvateľstva, a ak tak urobil, „musel si zaobstaráť všetky potreby za spravodlivú cenu.“

V roku 1435 bola listina Trnavčanom odcudzená. 3 roky pred tým totiž husiti ľstou obsadili Trnavu a ich hajtman (kapitán) Blažek z Borotína opustil mesto až keď ho kráľ Žigmund odškodnil. Obyvatelia museli navyše zaplatiť 300 zlatých, aby Blažek vrátil kalichy, monštrancie, omšové rúcha a knihy a zároveň zlatú bulu „oceniť“ na 14 zlatých, pretože ju vrátil späť až po zaplatení požadovanej sumy. Táto bula, ktorá sa nachádzala v spodnej časti listiny, sa však zachovala iba do roku 1683. V tomto roku zúrilo v Uhorsku stavovské povstanie Imricha Tökölyho a jeho družina

Listina mestských privilégii: KOVÁČ, Dušan. et al.: Kronika Slovenska, Bratislava: Fortuna Print, 1998, s. 133

MRVA, Ivan. – SEGEŠ, Vladimír.: Dejiny Uhorska a Slováci, s. 88

KOVÁČ, Dušan. et al.: Kronika Slovenska, s. 133

ŠIMONČIČ, Jozef.: Dejiny Trnavy, s. 87

bulu odtrhla, aby privilégia stratili svoju platnosť. V tom istom roku Trnavu zasiahla ďalšia rana – obrovský požiar, ktorý údajne zabil 4000 ľudí. Doposiaľ nie je presne určené, či v tomto požiari boli zainteresovaní Tökölyho povstanci alebo nie.

Zaujímavosťou je, že v trnavskom mestskom archíve sa nachádza ešte jedna listina obsahujúca privilégia. Už dlho budila u historikov podozrenie, že ide o falzifikát, a až v prvej polovici minulého storočia ju začal skúmať profesor Húščava, ktorý

prišiel na zaujímavé zistenie. Listina pochádza pravdepodobne zo začiatku novoveku a všetko

Trnavská privilegálna listina je najstaršou svojho druhu na Slovensku a zároveň najstar-

Zaujímavosťou je, že v trnavskom mestskom archíve sa nachádza ešte jedna listina obsahujúca privilégia. Už dlho budila u historikov podozrenie, že ide o falzifikát

nasvedčuje tomu, že Trnavčania si chceli priplesť, pretože autor, ktorý listinu datuje do roku 1267, zámerne vynecháva povinnosti občanov a rozširuje ich práva.

šou zachovanou v rámci celého bývalého Uhorska. Dala Trnave charakter kráľovského mesta a zavrášila dovtedajší vývoj mesta z právnej stránky.

Trnava sa vďaka listine, ako aj všetky slobodné kráľovské mestá, stala oporným bodom pre kráľa v ťažkých časoch, keď Uhorsko sužovali mongolské nájazdy a vnútorný rozvrat krajiny z veľkej časti zapríčinený Belovým predchodcom Ondrejom II.

UMENIE & KULTÚRA

„Drôtovať môžem kdekoľvek, stačia mi kliešte a drôt...“

Jozef Šabo je mladý umelec pôsobiaci v svojom rodisku, v Bratislave, ktorý sa venuje predovšetkým sochárskej tvorbe. Svoje skúsenosti načerpal nielen zo štúdia na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, ale aj z rôznych výtvarných a remeselných kurzov.

text: Petra Takáčová

Jeho mnohostranný talent sa prejavuje na práci s rozmanitými materiálmi ako drevo, keramika, koža, sadra, pričom v posledných rokoch mu učarovala najmä práca s drôtom. Pozoruhodné je, že pri svojej práci nepoužíva žiadne zvaračské nástroje. Sám hovorí: „Drôtovať môžem kdekoľvek, stačia mi kliešte a drôt“. Jeho umelecká tvorba pozostáva najmä zo zoomorfnych a figurálnych motívov, ale nevyhýba sa ani šperkárstvu. Šperky robieva najčastejšie z postriebreného alebo strieborného drôtu. Zručnosti a vedomosti odovzdával na kurzoch v ÚLUVe, ale aj mimo neho.

Ahoj, Jožko! Sme veľmi radi, že si si na nás našiel čas. Povedz nám, aký je život umelca na voľnej nohe?

Ahojte! Život umelca na voľnej nohe nie je určite nudný. Stále sa stretávam s niečím novým, žiaľ, väčšinou sú

to len nové prekážky... ☺. Tak trochu si teraz z toho robím žarty, ale zatiaľ si tento spôsob života hlavne užívam, spoznávam nových ľudí a stále pracujem na zaujímavých veciach.

A čo tak život umelca na voľnej nohe na Slovensku?

Zatiaľ v týchto vodách plávam len krátko, aby som mohol zodpovedne odpovedať na otázku, ale za ten čas, čo žijem týmto spôsobom, poviem, že jednodu-

chšie je určite chodiť niekam do práce, kde sú stanovené pravidlá a rozdelené povinnosti. Myslím si, že tu na Slovensku sú ľudia ešte stále skeptickí. Zastávajú názor, že nie sú peniaze, málo zarábajú a je veľmi ťažké zarobiť. A majú pravdu ☺. Lahké to určite nie je, ale keď sa človek rozbehne, tak sa to dá zvládnuť.

Kto alebo čo bol tvoj odrazový mostík na ceste k umeniu? Kto alebo čo ťa k nemu priviedlo?

S umením som sa stretával od útleho detstva, niežeby sme mali v rodine nejakých umelcov, ale napríklad starký ma brával do galérií, mama sa hrala na Picassa, napriek tomu otec nedokáže nakresliť ani jednoduchého panáka, ale zato teoreticky je na tom slušne. V meste ma vždy trápil určovaním architektonického slohu budov. S umením som si začal „tykať“ až na strednej škole a odvtedy sme čoraz väčší „kamaráti“.

Existuje niekto v tvom živote, kto ťa naopak takmer odradil od umeleckej tvorby? Zlá skúsenosť, výrazná kritika alebo čokoľvek?

To vieš, občas vedia samotní profesori svojou necitlivou poznámkou znechutiť študentské výtvary, ale myslím si, že to záleží aj na človeku. Niektorí tvoria naozaj strašné veci a myslia si o sebe, akí sú „borci“, a iní sú kúsok od geniality, ale, naopak, si neveria. Ja som v tej prvej skupine. Ale v podstate ja mám to šťastie, že nič také významne negatívne som nezažil. O tých menších pokleskoch by som mohol hovoriť dlhšie. Stávalo sa mi, že vždy, keď som vytvoril niečo nové a bol som na svoje dielo patrične hrdý a utekal som sa s ním pochváliť obľúbeným profesorom, tak som sa neraz dočkal reakcie typu: „Hmm, dobré, ale keby to bolo v životnej veľkosti, tak by to bolo skvelé...“ Alebo aj takejto: „Hmm, dúfam, Jozef, že týmto smerom nechcete pokračovať vo svojej tvorbe...“ Au ☺.

Nedávno som bola na jednej z tvojich výstav, ktorá sa konala v Staromestskom klube 10x10, a bola skutočne dobrá. Vieš spočítať, koľko si už mal výstav?

Hmm, neviem. Nieže by ich bolo tak

veľa, ale naozaj si to nepamätám. Ne počítam to a nevediem si o tom záznamy. Každá výstava je jedinečná, s inou atmosférou, ale vždy pride nejaká ďalšia, ktorá zatemní tu predošlú...

Kde v zahraničí si vystavoval?

Párkrát u susedov v Čechách. Myslím si však, že dlhší zoznam krajín, kde som už vystavoval, ti budem môcť nadiktovať až za pár rokov. Daj mi ešte nejaké to desaťročie.

Máš vlastnú stránku, vlastné kurzy, vlastný prejav. Si úspešný a robíš to, čo ťa naplňa. Si ešte mladý, ale máš množstvo skúseností. Opýtam sa ťa rovno, podarí sa ti aj niečo zarobiť? Alebo je to o tom, že si plníš sen a to ti stačí.

Predovšetkým plním si sen. Mne by to stačilo, ale už teraz môžem pozorovať, že moja budúca manželka asi nebude spokojná s faktom, že len snívam. Myslím si, že vtedy začnú skutočné nočné mory umelca. Ako som povedal, zatiaľ sa týmto živím pomerne krátky čas, takže môj kariérny rebríček má ešte pár vyšších stupienkov, ktoré na mňa azda čakajú...

Na tvojej stránke môžeme vidieť, že práca s drôtom ťa naozaj uchvátila. Čiastočne si už povedal prečo, ale my máme náročných čitateľov, ktorí

Niektorí tvoria naozaj strašné veci a myslia si o sebe, akí sú „borci“, a iní sú kúsok od geniality, ale, naopak, si neveria.

chcú vedieť viac. Čo ťa na drôte tak fascinuje? Prečo práve drôt? Môžeš prehádzať.

Prehádzať? Myslím si, že to vôbec netreba, pretože drôt je naozaj fascinujúci materiál a netreba pri ňom nič zbytočne prikrášľovať, aby človek videl, že ide o takú nádhernú vec!!! Ale dosť bolo „preháňania“... Drôt... Drôt. Nevieť, či si to ľudia uvedomujú, ale drôt je umelecký materiál, ktorý nemožno nájsť v prírode ako napríklad drevo alebo kameň. Najskôr si musí tento kov prejsť

dlhým procesom, až kým sa dostane do rúk umelca alebo remeselníka. Pri práci s ním mám naozaj rešpekt a zvláštny pocit. Milujem ten moment, keď sa mi v rukách ohýba kus železa (nehovorím teraz o tých tenkých drôtkoch), cítim, ako materiál pracuje a ako sa pomaly

poddáva. Tak ako je to u dreva, tak aj drôt má rôzne vlastnosti a vzhľad. Môže

byť tvrdý, mäkký, pružný, pozinkovaný, medený, strieborný, a tak ďalej. Zatiaľ sa mi podarilo pracovať len s hrstkou z toho veľkého množstva druhov. Ach, táto téma ja naozaj nadjlho. Aby som to teda zhrnul, drôt mi dáva neobmedzené možnosti vyjadrovania, môžem s ním kresliť, ale aj tvarovať v priestore. Môžem ho kombinovať ľubovoľným spôsobom s ďalšími materiálmi, takže žiadne obmedzenia, ktoré nemá tak rád.

A teraz pár neprijemných otázok, ktoré respondenti neznášajú, ale čitatelia milujú. Máš aj nejaký obraz resp. dielo, ktoré sa ti nepáči, neznášaš ho a hanbíš sa zaň ?

Asi máš o mne prehnane vysokú mienku, keď si vo svojej otázke použila jednotne číslo. Mám doma množstvo kresieb, malieb a sošiek, ktoré sú riadne „odložené“. Nikto ich nemôže vidieť! Len raz som spravil výnimku, a to, keď som mojej kamarátke, drotárke, ukázal svoje prvotiny. Myslím, že sa smeje doteraz. A neviem, či to sem patrí, ale vyrobil som aj zopár gýčov, ale boli naozaj pekné!!!

Tvoj najväčší „výstavný“ trapas? Udialo sa niečo počas niektorej z tvojich výstav, kedy by si sa bol radšej prepadol pod zem?

Na jednej výstave, ktorú som mal spolu so svojimi spolužiakmi, a ktorú nám umožnil náš profesor, som musel mať príhovor...a to pred ľuďmi !!! No je mi naozaj ľúto, ale žiadny trapas, ktorý by stál za zmienku, mi nenapadá. Prepáčte, čitatelia...☹

A čo tak otravné fanúšičky alebo fanúšikovia? Aj tebe na výstavách hádžu rôzne intímne kusy oblečenia???

Mne nie! ☹ Raz za čas mi ako pozornosť prinesú fľašu vína, a vtedy vždy

Jožko, ďakujeme ti za vtipný a kreatívny rozhovor. Aspoň na chvíľu sme mohli čitateľov preniesť do tvojho sveta umenia. Želáme ti veľa pracovných a osobných úspechov a vidíme sa na niektorej z tvojich výstav.

riešim ten istý problém. Mám povedať, že som abstinent či nie? (a navyše zarytý)

Jožko, držal si sa statočne. Posledná otázka. Kedy budeš mať najbližšiu výstavu, kde a na akú tematiku?

Momentálne je možnosť vidieť moje veci, ale aj mnohých ďalších drotárov v galérii ÚEUVu, na Obchodnej ulici 64. Verejnosti bude výstava prístupná od 18. októbra 2012 do 12. januára 2013. Vstup je voľný. Výstava sa volá „Kohútik Jara-bý“, takže už asi viete vydedukovať, čo tam máte možnosť vidieť. Všade, kam oko dovidí, budú len kohúty ☺. Určite ju od-

porúčam, pretože výstava je úžasná v tom, že sa jej zúčastnilo mnoho drotárov z celého Slovenska, ktorí mali spo-

ločnú tému, a pritom každý jeden sa jej chopil svojím vlastným spôsobom. Ja som si bol pozrieť výstavu už trikrát, a ešte pôjdem párkrát... a tak.

Milujem ten moment, keď sa mi v rukách ohýba kus železa (nehovorím teraz o tých tenkých drôtikoch), cítim, ako materiál pracuje a ako sa pomaly poddáva.

„Celá spoločnosť je nepoetická. Filozoficky nepoetická.“

Dňa 24.II. do našej knižnice zavítal významný herec, pedagóg a rodolub doc. Juraj Sarváš. V dvojhodinovej besede, ktorú organizovala katedra slovenského jazyka, previedol našich študentov staršou literatúrou až po štúrovcov vo vtipnom slove plnom rôznych recitácií. Najväčšmi na nás zapôsobil vo svojom 81. roku života svojou skvelou pamäťou a prednesom úryvku Sládkovičovej Maríny. Využila som to, aby som pána docenta oslovila a položila mu zopár otázok pre náš časopis.

text: Veronika Planková

Ako ste sa dostali k divadlu?

No, to je tá prvá otázka, ktorá ľuďom veľmi zaujíma. Sú určité danosti v človeku, a tie musí niekto nájsť. U mňa to

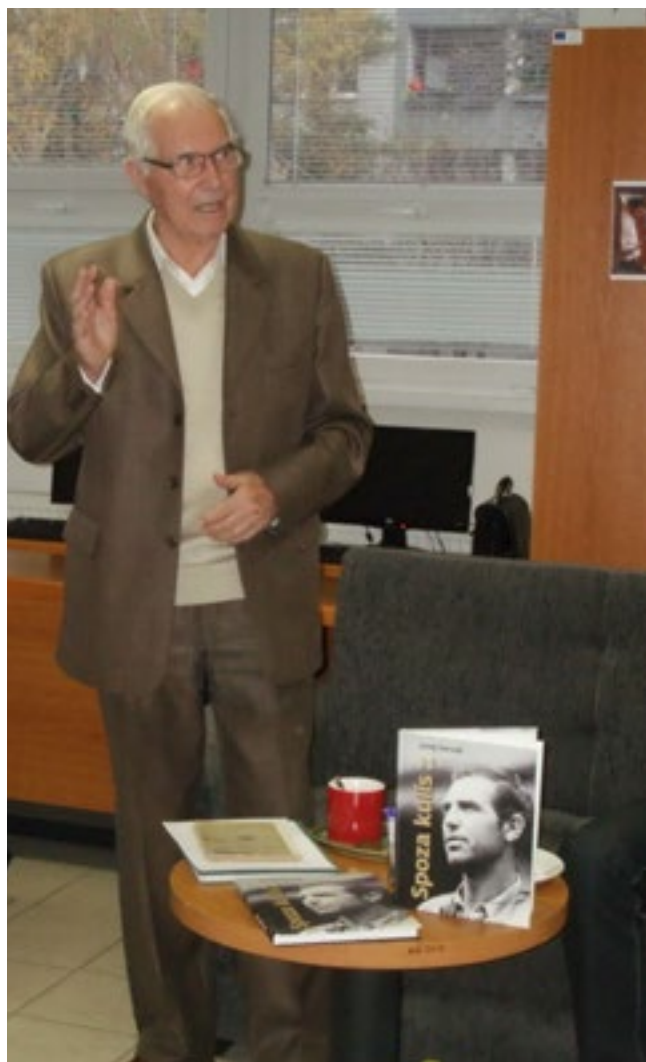
boli učitelia alebo mestské divadelné združenie v Banskej Bystrici, ochotníci, ktorí boli vtedy na vysokej úrovni. Vtedy ešte školstvo nebolo umelecké. Mal som v talóne vyslovene profesiu

ísť na medicínu. Takže, keby sa nebola založila VŠMU práve vtedy, keď som ja končil maturitou v BB a neboli agitovali, aby sme my, ktorí sme boli v ochotníckom, išli na skúšky... Boli sme prví absolventi na Katedre herectva na VŠMU. Potom som prijal angažmán do rodného kraja, do Zvolenského divadla s tým, že som hral veľké postavy tam, až tak, že som sa odtiaľ dostal do SND a v SND som zostal už do konca svojej kariéry. A dnes som ešte stále aktívny, vediem poetické štúdio, a to je vlastne také malé divadielko. To je tá technická záležitosť, ako som sa dostal k divadlu. Ale je dôležité, že som tam vydržal, že herectvo nie je veľmi jednoduché, že tam treba veľa pracovať, že sme tam mali

krásne príležitosti za našich mladých čias a že to divadlo je fenomén, ktorý človeka upúta na celý život.

Keď už sme pri tom divadle, tak jedno Poetické štúdio ste venovali i výročiu herca a profesora Andreja Bagara. Aké spomienky máte naňho zo študentských čias?

To je práve to, čo som začal o učiteľoch. Na ľudovej škole objavili moje recitátorské schopnosti, potom to bolo mestské divadelné združenie, tam som mal šťastie aj na režisérov, no a zrazu som sa dostal do triedy profesora Andreja Bagara, ktorý sa neskôr stal i rektorom VŠMU. Bol vynikajúci herec, ale to ešte neznamená, že musí byť i dobrý pedagóg. Ale on bol. To bolo to šťastie. Mám naňho tie najlepšie spomienky v tom, že nás nikdy nepustil v priestore (ako sme to my hovorili v 1. ročníku), cez to, aby sme niečo hrali, aby sme niečo prehrávali, ale išiel do hĺbky vecí, do hĺbky srdca, do vnútra človeka. On nám dal základy tohto prežívania na javisku. V 2. ročníku som bol u prof. Mikuláša Hubu, ktorý zase vkladal do nás určité estetické prejavy, ktoré na javisku musia vždy byť elegantné, grációzne. Všetko musí mať to človečenské. No a výborný bol potom v 4. ročníku prof. Ján Borodáč, veľký režisér, náš zakladateľ SND. Výborný bol ešte aj Július Pántik v 4. ročníku, s ktorým som robil hru Ostrovského – Pozdnú lásku. A tam som zužitkoval to vnútorné herectvo,

lebo som hral až 70 – ročného advokáta Margaritova. Nešiel som cez povrch tejto postavy, ale išiel som cez vnútro. Takže ja mám tie najlepšie spomienky aj na Víla Záborského, ktorý ma učil javiskovú reč, alebo aj na Laca Chudíka, ktorý ma učil umelecký prednes.

Teraz by som rada prešla k spomínanej Nedeľnej chvíľke poézie. Bol v nej základ Poetického štúdia?

Ani sa nedá povedať, že to bol základ, pretože je pravdou, že my sme za bývalého režimu robili už večer poézie. Robil sa napríklad v knižnici U raka pod Michalskou bránou. A potom ministerstvo kultúry vtedy veľmi propagovalo tieto veci. Napríklad Goetheho večer v divadle Astorka na Suchom mýte. Tam by sa dalo povedať, že sú vlastne základy pre poetické štúdio, ktoré som potom začal robiť pravidelne v Štefánke, pretože tam bola Mekka slovenských básnikov medzi vojнами, kde sa schádzali Emil Boleslav Lukáč, Janko Smrek, potom tam chodili aj maliari ako Mítrovský a ďalší. Čiže tam sme začali na základe tejto histórie robiť pravidelne v 80-tych rokoch minulého storočia tieto večery poézie.

Ste známy kladným vzťahom ku básnikom a poézii štúrovskej generácie. Ako ste sa k tomu dostali? Prečo a kedy sa zrodila Vaša láska ku poézii ako takej?

Povedzme, keď mi dal recitovať pán učiteľ v ľudovej škole Malého drotára od Vajanského, to bola krásna citová básnička. Keď sa mladučký žiačik sto-tožní s takýmto žiačikom, teda s malým drotárikom, ktorý ide do sveta s otcom, tak tam dostaneš k tomu nejaký vzťah. Potom Gymnázium Andreja Sládkoviča v BB robilo pravidelne večery poézie, mali sme samovzdelávacie krúžok Detvan a tam jednak sme tvorili vlastné básne, recitovali sa i slovenskí klasici a tam bol zase základ v škole u profesorov. Hovoríte o štúrovskej poézii. Áno. Pretože štúrovci, to nebola len ich tvorba básnická, ale to boli vlastne tribúni ľudu. Takisto štúrovska korešpondencia. A toto ťa zrazu tak nejak schytí. Že dostaneš k týmto básnikom taký osobitný veľmi kladný vzťah, keď poznáš ich život a potom aj, samozrejme, ich

dielo. A to do smrti. Povedzme... Deník Janka Rimavského. Ten je len v takom rukopise. Ale keď ho čítaš... Tak to je paráda. Čo prežili a pretrepali. A to je vzťah priamy. Sebavedomie alebo vzťah dostávaš cez poznanie vecí a cez poznanie ľudí.

Keď sme pri tých štúrovcoch, tak by som sa tak špeciálne chcela opýtať na vzťah – Vy a Marina.

Ja som Marínu začal študovať už ako herec Zvolenského divadla. Ako študent som mal Detvana. Detvan je výborný, má samozrejme silný obsah, silný zaver, keď Martin ide do boja do čierneho pluku, ale si dá podmienku, valaška, vrkoče nie dole a Elena. No a tak ma trápila táto Marina. Takže, začal som ju študovať, ako som bol 1. rok v divadle. Najprv bolo treba spraviť dramaturgický výber. Ja hovorím vždy svojim žiakom: „Nie recitácia pre recitáciu, ale recitácia pre to, aby som ja mohol tie myšlienky tlmočiť divákovi ďalej.“

bení aj sklamaní, som ten vzťah stále spájal s vlastným životom. To je dosť dôležité. Čím je človek starší, tým tých skúseností, tých emócií, tých sklamaní má viac, a práve básnik ti pomáha pretaviť všetko pre diváka. Koľko som recitoval Marínu, toľko ráz som videl u mnohých slzy. Takže je to nerozlučne späté... Ďakujem za to vnuknutie pánu Bohu a Sládkovičovi, že to tak je.

Čo je podľa Vás hlavným problémom toho, že v dnešnej dobe o poéziu klesá záujem?

Celá spoločnosť je nepoetická. Filozoficky nepoetická. Ona nie je ani prozaická. Lebo aj dobrá próza je poetická. To je prvé, že nastúpila doba materiálu, doba peňazí. Lenže, je možné, že aj školy tomu podľahnú? Je možné, že aj médiá tomu podľahnú? Za našich čias médiá neexistovali, TV, film ojedinele, rozhlas vysielal na jednom programe, ale vždy do toho jedného programu vsunuli nejaký literárny program. Keď

Ja hovorím vždy svojim žiakom: „Nie recitácia pre recitáciu, ale recitácia pre to, aby som ja mohol tie myšlienky tlmočiť divákovi ďalej.“

nastúpila TV, tak spoločensky bola tak usporiadaná, že tá Nedeľná chvíľka poézie bola. Kto nepočúval, nepočúval. Ale už ten pocit, že tam zaznela tá zvučka básnická... Všetko sa v rodine stíšilo, že aha, už ide Nedeľná chvíľka poézie. Ja hovorím, rodina je v prvom rade. Na nás mama nemala veľa času,

nastúpila TV, tak spoločensky bola tak usporiadaná, že tá Nedeľná chvíľka poézie bola. Kto nepočúval, nepočúval. Ale už ten pocit, že tam zaznela tá zvučka básnická... Všetko sa v rodine stíšilo, že aha, už ide Nedeľná chvíľka poézie. Ja hovorím, rodina je v prvom rade. Na nás mama nemala veľa času,

musela zarábať na chlebič, nás bolo 6... Ale ona žila tak nejak... Neexistovalo, aby nešla v nedeľu do kostola. To bola pre ňu poézia, to bol pre ňu oddych v tom kostole. Potom je škola. Kde je teraz škola? Majú pár hodín literatúry. A keď majú, tak nejdú po tých básňach, ktoré by priľnuli k tomu decku, ale začnú sa tam mechanicky učiť Chalupku... Rodina, škola, spoločnosť. Ďalej napríklad, prírodu si ničíme. To je niečo hrozné! A ja, keď vyjdem hore na Hrb, lebo to je stred Slovenska, stred EÚ, a tam, keď vyjdeš, tak tam máš pocit poézie. A to je ten pocit krásy. Keď idú s tými deckami len do tých marketov a nie na výlet. Tak to je už spoločnosť na múte... A to si myslím, je najväčšia chyba.

Myslíte si, že ste na Slovensku posledným rodolubom?

Tak oni mnohí mi hovoria, že posledný

Lebo sebavedomie sa nadobúda iba poznaním. A prvé poznanie je poznať svoju kultúru, svoju krajinu, svojich ľudí. Nie som proti, aby ľudia nepoznali svet. Musia poznať. Ale v prvom rade tá domovina ti dáva rozmer, duševný rozmer.

štúrovec. Ja ale verím, že som do tých svojich žiakov trochu nasadil, ale spoločnosť, bojím sa, že ich zhltnie. Že ich bude pomerne málo. Na druhej strane zas, viete, ono sa to asi musí premlieť, nemôže spoločnosť existovať na princípe materiálnom. Bude to ťažké, bude to trvať, ale nájdu sa zase aj mladí ľudia, ktorí si povedia, však toto nie je možné

v ideály.

Na záver by som sa Vás chcela opýtať, čo by ste odkázali nám mladým alebo našim študentom?

Štúr napríklad hovoril: „My dali sme

Bude to ťažké, bude to trvať, ale nájdu sa zase aj mladí ľudia, ktorí si povedia, však toto nie je možné takto žiť! Tá ľúbostná citovosť, tá elegancia, tá musí v ľuďoch byť.

takto žiť! Tá ľúbostná citovosť, tá elegancia, tá musí v ľuďoch byť. Verím, že nebudú takí zaničení, pretože my to robíme bez materiálnych hodnotení, sem tam niečo. No, ale keď vidí ten, že tam celebrita dostane 50-tisíc a ty ani na cestu nedostaneš, tak mnohí si povedia no a čo. My sme boli inakšie vychovaní, takže ešte, chvalabohu, veríme

sa do služieb ducha, a preto musíme prejsť cestu života trnistú...“ Aby sa dali do služieb ducha. A aby nemuseli prejsť cestu života trnistú ako Štúr musel prejsť i s celou svojou generáciou potom. Aby nezabudli na vzťahy, na dobré vzťahy medzi ľuďmi. Nech sa pozerajú dookola. Aby materiálne statky neprichádzali k vraždám. Aby mi-

Knihy, ktoré zmenili svet

text: Jana Závodníková

„Kniha je základom poznania, učiteľom vekov,
vládcom kráľovstva ducha.“

Lucius Annaeus Seneca

Knihy, ktoré zmenili svet: je to len jeden veta, len štyri slová a jedna obrovská myšlienka. Sú knihy a knihy. Ale čo si myslíte vy? Ktoré knihy zmenili svet? Knihy o láske, dobrodružstve, fantázii? Existuje ich obrovské množstvo, a preto je ťažké určiť len pár z nich. Bol to nesmrteľný príbeh o **Rómeovi a Júlii** od Williama Shakespeara alebo moderná sága **Twilight** o láske medzi upírom a smrteľníčkou od Stephanie Meyerovej? Každá kniha je jedinečná a žiadna nie je rovnaká, tak ako aj každý človek je jedinečný a nikto s nikým nie je totožný.

A práve preto som sa opýtala niekoľkých ľudí, ktoré z nich zmenili ten ich svet. Ako prvú som vyspovedala samu seba. Položila som si tú istú otázku a veru dlho som nad tým premýšľala, kým som si uvedomila, že v mojom svete je najvýnimočnejšia **Gossip Girl** od Cecily von Ziegesar. Táto kniha má niekoľko pokračovaní a podľa nej je natočený aj úspešný americký seriál. Je to svet americkej smotánky. Príbeh o ľuďoch, s ktorými baviť sa je rodené právo. Musíte sa medzi nimi narodiť, aby si vás všimli. Ale jeden z nich taký nebol a práve preto sa *k nim rozhodol vpísať*. Uviedol do sveta blog, na ktorom nielenže zbohatol, ale zviditeľnil aj sám seba tým, že písal o smotánke a o sebe. Je to príbeh o luxuse, priateľstve, móde a o splnených prianiach. Je to moja srdcovka, pretože mi dáva energiu, silu a vieru v to, že aj ja môžem dokázať všetko, čo chcem a nosiť luxusné topánky od Dior.

Mojou druhou obeťou bola moja stará mama. Rozhodla som sa pre ňu, lebo ma zaujímal názor staršej osoby. Tá mi odpovedala múdro a krátko. Jej svet zmenila **Biblia**, a to preto, lebo je to kniha kníh. Dielo, ktorá mení svet nielen mladých či starých, kráča s ľudstvom neustále a vychová-

OČAMI ETNOLÓGA:

Prosím Vás! Nevideli ste

niekde Kultúru ?!

Nedávno som prešiel okolo obchodu s luxusným oblečením a uvedomil som si, že tam bol donedávna ÚEUV.

Rovnaký scenár prebehol aj v Trenčíne. Tam, kde som počas svojho štúdia na strednej škole chodieval do galérie, je teraz, rovnako, obchod s oblečením. Teda, p a r d o n, stále je tam „Galéria“, ibaže je to len názov obchodu, ktorý tam zostal ako trpká spomienka na to, že kedysi tu kultúra bola, a už

nie je. Nemyslíte si, že niečo voči tomu namietam, to vôbec nie! Sú to predsa zákony trhu! Silný vytlačí slabšieho. Takže v dohľadnej dobe môžeme čakať aj to, že raz namiesto hospicu nájdeme obchod s úžasne drahým spodným prádlom, ktorý si ponechá názov „Hospic“ číro z toho dôvodu, aby jedných pobavil a druhých dohnal k zúfalému úškľabku. Zaujímalo by ma však, kde ľudia berú peniaze na extra luxus, keď peniaze na „eurovú“ prehliadku výstavy nie sú z dôvodu údajnej krízy schopní zaplatiť. Pýtam sa, je problém v peniazoch alebo v niečom inom?!

Čo sa stane s Kultúrou, ktorá stratila záujem o vlastnú kultúru? Čo sa stane s „kultúrnym obyvateľstvom“, ak sa vytratí obsah tohto slova? Zostane už len slovo! Rovnako, ako sa to stalo v prípade trenčianskej galérie... Prečo sa potom ale nazývame kultúrnou krajinou a vypíname sa nad „nekultúrne obyvateľstvo“ tretieho sveta, ktoré na rozdiel od nás tvorí, vytvára a jeho duch je na oveľa vyššej úrovni od nášho? ...Kto vie?!

Keď bežný archeológ objaví vec zo starej, dávno zaniknutej kultúry, určite prejaví neskrývanú radosť. Keď sa niekedy poprechádzate s deťmi v múzeu (ak ešte dovedy nejaké zostane), môžete si všimnúť, že predmety, ktoré tam majú, sú stále krásne. Niektoré z nich sú stovky rokov staré, no zo svojej krásy nič nestratili. Niekedy sa bojím, čo tu zostane po nás. Mám takú svoju obavu, že keď niekto za pár - sto rokov objaví artefakty tejto doby, nebude nasledovať výbuch radosti, ale výbuch smiechu. Alebo tie veci proste radšej zahrabe späť do zeme.

M.K.

va generáciu za generáciou.

Ako poslednú som sa rozhodla vyspovedať našu šéfredaktorku. Jej svet zmenili knihy **Harry Potter**. Pohltili

jej detskú fantáziu. S hlavnými hrdinami vyrastala aj ona a spolu s nimi navštevovala školu Rokfort. Príbeh o čarodejníkovi Harry Potterovi a o jeho

kamarátoch Ronovi a Hermione. Traja moderní hrdinovia, ktorí sa zo šľachetného srdca rozhodnú ísť hneď od prvej časti proti zlu. Podľa jej slov je to kniha

A tak sa, milí čitatelia, na chvíľu zastavte a zamyslite sa, ktorá kniha zmenila ten váš svet. Kniha je vzácnosť pre človeka, tak neváhajte a oprášte strany svojej obľúbenkyne. Pretože tá, ktorá vás urobila výnimočným, si nezaslúži byť zabudnutá na polici.

UMENIE & KULTÚRA

Different set of Fangs...

When I was given the pleasant task to write a review about one of the pioneers of gothic vampire genre novel, called Interview with the Vampire, I was beyond thrilled.

text: Silvia Bohunická

the wildest expectation of its author, Anne Rice.

One of three main protagonists, Claudia, is the vivid image of her deceased daughter.

It's one of my ultimately favourite books of the vampire fiction genre, for it truly is a unique gem.

The story behind Twilight is rather simple – Meyer saw it in a dream.

The story is intense, mesmerizing and captures the reader in an instant.

Nowadays, vampires are simply everywhere, one might say that 'Fangs sell.'

The story behind IWTV is much sadder – Anne Rice lost her 5 years old daughter due to terminal illness. Unable to face this horrendous loss, she poured her

A vampire, named Louis de Point du Lac re-tells his life story of becoming a vampire, of travelling with his companion

Of course, one must pick carefully, on which path they tread while desiring some really good stuff, other than tacky Twilight, or juvenile Vampire Diaries. These are all just copy & paste of the true source.

Interview with the vampire appeared on the dusty shelves on small bookshop in New Orleans some 30 years ago. It became instant bestseller, preceding even

heart and put the pain and misery to ink.

Lestat across Europe and meeting and finally losing his vampire daughter, 5 years old Clau-

The vampires that Anne Rice created are subtle, sensual, dangerous and beautiful at the same time.

dia.

The whole story is a narrative of Louis to the journalist, which is carried in an interesting way – the reader is not sure till the last page, if vampire kills the journalist, or not.

The vampires that Anne Rice created are subtle, sensual, dangerous and beautiful at the same time. She dropped the archetype of Dracula – an ugly and vile creature, hunting young maidens. Instead, she created tormented vampires, with soul and remorse, which are going to haunt them for the rest of their painful eternity.

The success was so overwhelming, that Interview was followed by 10 other books, making it the Vampire Chronicles.

I'm sure, that most of you are

familiar with the movie made in 1994, starring Brad Pitt and Tom

then they don't know what to do with themselves on a Sunday af-

Anne Rice lost her 5 years old daughter due to terminal illness. Unable to face this horrendous loss, she poured her heart and put the pain and misery to ink.

Cruis, as well as variations of the musical Lestat airing on Broadway even today.

IWTV is simply irresistible not to read, once you browse the book through several first pages, you're instantly drawn into the net of intrigues, death, blood and immortality, which is not as pleasant as it may seem. I think that this quote gives us a summary of what Anne Rice's vampires felt during their everlasting existence.

'Many long for immortality, but

ternoon.'

I would rate this book full 10 stars out of 10, with recommendation to the readers, without age limit, who desire something different from gothic genre and revel in macabre, darkness, and bittersweet intensity of human relationships.

Posudok:

Autorka recenzuje populárny román Anne Riceovej Interview with the Vampire. Recenzia vyznieva jednoznačne pozitívne – akoby sa autorka v texte utopila – chýba kritický nadhľad. Upírske príbehy sú dnes in, venujú sa im nielen čitatelia, ale aj niektorí doktorandi na vedeckých konferenciách riešia problémy typu:

Môžu upíri ochorieť na AIDS? Alebo: Sú upíri hetero- alebo homosexuáli? Predložená recenzia je písaná dobrou angličtinou, je to zaujímavý hladký text.

doc. PhDr. Daniela Petříková,
PhD.

Literárne súťaže

Nechcete už písať „do šuflíka“ len pre seba alebo priateľov? Chcete vedieť, aké dobré sú vaše práce alebo dostať nejakú odmenu za váš talent?

text: Veronika Žáková

Chcete, aby si vaše diela niekto všimol? Pripravila som pre vás pár literárnych súťaží, ktoré sa konajú každý rok. Skúste svoje šťastie, možno budete prekvapení výsledkom. Ja sama som sa začala na niektorých zúčastňovať ☺

O cenu Štefana Krčméryho

Literárna súťaž je určená talentovaným autorom (básnikom a prozaikom) do 35 rokov, ktorí prostredníctvom súťaže prezentujú svoju tvorbu čitateľskej verejnosti. Poslaním súťaže je podporovať rozvoj slovenskej literárnej tvorby, hľadať nové talenty medzi mladými ľuďmi píšucimi po slovensky, ktorí ešte knižne nepublikovali.

Jašíkove Kysuce

Autorská súťaž mladých prozaikov, ktorí ešte svoju tvorbu knižne nepublikovali. Súťažné príspevky sú postupne uverejňované na webových stránkach www.jasikovekysuce.sk v poradí, v akom prišli. Vyjadruje sa k nim nielen odborná porota pozostávajúca zo zástupcov Spolku slovenských spisovateľov, Asociácia organizácií slovenských spisovateľov, Literárny fond a Kysucká kultúrna nadácia, ale svojimi názormi na tú - ktorú prózu môžu súťaž obohatiť aj čitatelia týchto webových stránok. Môžu sa do nej zapojiť autori do 35 rokov svojimi krátkymi prózami. Uvítajú stručný životopis, prípadne aj autocharakteristiku a fotografiu - uvedené údaje budú zverejnené. Tým, že ich súťažiaci zašle spolu so súťažnými prácami, dáva organizátorom povolenie zverejniť ich na webových stránkach, prípadne v zborníku vybraných prác.

Poetická Ľubovňa

V súťaži sa môže zúčastniť stredoškolská mládež a dospelí začínajúci autori bez obmedzenia veku, ktorých práce neboli doposiaľ knižne publikované a nie sú prihlásené do inej súťaže. Vyžadujú sa kratšie literárne útvary, poézia, poviedky, črty, jednoaktovky ap. Súťaží sa v kategóriách: poézia a próza. Porota udelí 3 ceny v každej kategórii, mimoriadne ceny organizátorov súťaže a ceny za poéziu a prózu s náboženskou tematikou. Na každej práci musí byť uvedené meno a priezvisko autora, telefonický, príp. e-mailový kontakt, vek a adresa.

Niet nad to
si zdravo zasúfažiť!!!
:)

Literárna Ilava

Súťaže sa môžu zúčastniť žiaci ZŠ, študenti SŠ a dospelí zo Slovenska.

Súťažné žánre:

poézia – tematicky voľné

próza – tematicky voľné

Počet prihlásených prác:

próza : maximálne 2 práce od jedného autora písané strojom / počítačom vo formáte A4 (max. 3 strany jedna práca)

Poézia : maximálne 5 prác

Súťažné práce posúdi odborná porota, ktorú vymenuje vyhlasovateľ súťaže.

Udelené budú tri ceny v každej kategórii a čestné uznania podľa rozhodnutia poroty.

Účastníci, ktorí sa umiestnia, budú písomne pozvaní.

Viac nájdete na www.literarne.muzy.sk

Zdroj: www.literarne.muzy.sk

ŽIVOT & ZÁBAVA

Aperta Libro – „Tvoríme

spoločne“

Aperta Libro je projekt pre ľudí: „Knihy pre všetkých“. Je to internetová sociálna sieť, na ktorej ľudia spoločne píšu knihy. Môžete tvoriť nové príbehy spoločne s celým svetom.

text: Veronika Planková

Anarchia, spolupráca a samoorganizácia zároveň. Spoločný záujem dvoch študentov, Mateja Helda (marketing) a Dominika Zajíčka (informatika), vyústila do idey – vytvoriť niečo nové a inovatívne. V projekte sa skvelo dopĺňajú.

„Pokúšali sme sa viac-menej pre zábavu spoločne písať knihu a použili sme na to klasickú Wiki, ale po chvíli sme zistili, že na to nie je vhodná. Začali sme pracovať na novom nástroji na spoluprácu, ktorý mohol byť použitý všeobecnejšie než len na spoločné písanie. Práve táto myšlienka nám bola najsympatickejšia, pretože sú nám jedná blízke myšlienky Open Source a zároveň máme radi RPG napríklad Dračí doupe. Preto sa hlavnou myšlienkou stalo spoločné písanie kníh.“ Predstavil nám prvotnú myšlienku Matej.

Na stránke okrem písania máte možnosť komentovať nielen hotové diela, ale napríklad vetu či slovo. Môžete pridávať k odsekom alternatívne po-

kračovania, dopisovať, mazať, opravovať. „Mali sme problémy s tým, že nám niekto mazal pomocou editácie celé texty a prepisoval ich na nezmysly, preto sme pridali históriu editácií, a tým sme dali autorom nástroj, aby si to sami zmanažovali.“ Prevencia proti „trolom“ je zabezpečená. Naši tvorcovia sa však nestretli s iným druhom problémov. Na stránke majú okolo 61 rozpísaných kníh a už asi 78% všetkých návštevníkov sa vracia opätovne späť na stránku. Je to pomerne veľký úspech s projektom, ktorý začali realizovať len koncom jari roku 2012. V budúcnosti rozmýšľajú aj nad realizáciou rôznych súťaží, kde by autorom vyšla hmotná podoba kníh s QR kódom odkazujú-

cim na ich e-knihy.

„Dobré rady dostávame aj od Michala Meška (šéf Martinusu), ktorý súhlasil, že nás bude mentorovať a radiť nám.“
Ja osobne som ich stretla s malým stánočkom na Istrocone 2012 v Bratislave, kde prezentovali svoje myšlienky, zbie-rali nápady a pomoc.

„Momentálne nám pomáha aj jeden na-
daný komiksový ilustrátor Michal Žák,
ktorý bude kresliť obrázky do nášho
produktového videa.“

Vidieť, že sa k myšlienke Aperta libro pridáva postupne viac a viac kreatív-
nych ľudí, ktorí veria v jej zmysel, a aj
im tiež v mene časopisu želim, aby im
to vyšlo a podarilo sa im dostať až na
vytúžený americký trh.

ODPOVEDE NA OTÁZKY:

**Co podnietilo vznik Aperta libro?
Ako dlho uz na tom pracujete?**

Ako dvaja kamaráti sme chce-
li skúsiť vytvoriť niečo nové a inova-
tívne, čo tu ešte nebolo. Nápadov bolo
viac, ale tento nás chytil zo všetkých
najviac, lebo je to oblasť ku ktorej
máme vzťah (radi čítame knižky) a je
to hlavne zábava. Na prvých nápadoch
a pokusoch s touto ideou sme pracovali
už zhruba pred dvoma rokmi, ale nao-
zaj vážne sme na Aperta Libro začali
pracovať na koncom jari tohto roku
(2012).

Aka bola prvotna idea?

Prvotnou ideou bol skôr ná-
stroj na spoločné písanie a kolabora-
tívnu prácu. Pokúšali sme sa viac menej
pre zábavu spoločne písať knihu a po-
užili sme na to klasickú Wiki, ale po
chvíli sme zistili, že na to nieje vhodná.
Začali sme pracovať na novom nástroji
na spoluprácu, ktorý mohol byť pou-
žitý všeobecnejšie, než len na spoločné
písanie, ale práve táto myšlienka nám
bola najsympatickejšia, pretože sú nám
jednak blízke myšlienky Open Source
a zároveň máme radi RPG napríklad
Dračí doupe. Preto sa hlavnou my-
šlienkou stalo spoločné písanie kníh.
Keď sme stránku otvorili aj pre ostat-
ných, tak sme pochopili, že náš projekt
je o niečom inom. Dnes je našou hlav-
nou ideou spoločná zábava, inšpirácia,
motivácia a spoločná tvorba niečoho
výnimočného. **Na stránke nájdete ná-
stroj na spoluprácu, knižnicu a kopu
talentovaných ľudí, ktorý tiež milujú
knihy a chcú niečo vytvoriť.**

**Co by ste chceli dosiahnuť? Kam az
chcete v tomto napade zajst? Ake su
vase plány do buducna?**

Chceme zmeniť svet :D. Na
začiatok svet kníh . Veríme, že v kaž-
dom z príbehov, ktoré píšú naši auto-
ri, je niečo výnimočné a inšpiratívne.
Naša vízia, je že na Aperta Libro budú
vznikať spolupracou autorov také vý-
znamné diela, ako Pán prsteňov. Ľudia
si tu nájdu priateľov a popri tom, že sa
budú spoločne zabávať vytvoria niečo
výnimočné. A každý čitateľ si tu nájde
niečo, čo si rád prečíta a inšpiruje ho to.

Chceme aby tento projekt bol
celosvetový a zapojilo sa čo najviac

(*Toto neviem, či nebude vadiť, na to by
som sa mal asi spýtať*)

*Dobré rady dostávame aj od
Michala Meška (šéf Martinusu), ktorý
súhlasil, že nás bude mentorovať a ra-
diť nám.*

**Kolko knih uz mate na stran-
ke? Kolko ludi vas sleduje?**

Na stránke je momentálne 61 rozpisá-
ných kníh. Historicky nás navštívilo
okolo 1 400 návštevníkov, tento mesiac
sme tu mali skoro 300 návštevníkov.
Z toho 78% sú ľudia, ktorí sa na strán-
ku vracajú.

*Začali sme pracovať na novom nástroji na spoluprácu,
ktorý mohol byť použitý všeobecnejšie než len na spo-
ločné písanie.*

Ľudí a zároveň chceme na tom aj niečo
zarobiť ☐. V našich najbližších plánoch
chceme osloviť americký trh, na kto-
rom je 15 000 000 amatérskych autorov
a ešte väčší počet čitateľov.

**Kolko vas je v time?
Priimate pomoc? Sponzoruje
vas niekto? Oslovil vas uz niek-
to vyznamny kto si vas vsimol?**
V tíme sme dvaja. Dominik Zajíček ,
študent Fakulty Matematiky, Fyziky a
Informatiky UK, stránku programuje
a pracuje na celkovom koncepte. Matej
Held, študent obchodnej fakulty ekono-
mickej univerzity v Bratislave , má na
starosti marketing, propagáciu, komuni-
káciu s komunitou a tiež rovnako pra-
cuje na celkovom koncepte produktu.

Zatiaľ nás nikto nesponzo-
ruje, všetko financujeme z vlastného,
ale veľa ľudí nám pomohlo, alebo nám
spravilo ústupky. Napríklad tím orga-
nizátorov Istroconu a mnoho ďalších,
ktorým ďakujeme. Momentálne nám
pomáha aj jeden nadaný komixový
ilustrátor Michal Žák, ktorý bude kres-
liť obrázky, do nášho produktového vi-
dea.

Z osobnej skúsenosti mu-
sím povedať, že ľudia sú naozaj dobrí
a ochotní pomôcť, čo ma ešte viac mo-
tivuje. Určite s tým má niečo spoločné
aj to, že veria myšlienke Aperta Libro.

**Mali ste uz problemy s pris-
pievatelmi? Su slusni?**

Návštevníci stránky a autori sa väčši-
nou správajú slušne a berú svoje knihy
vážne. Nájdu sa aj takí pre ktorých je
písanie skôr recesia, ale našou filozo-
fiou je sloboda a otvorenosť, takže ni-
koho nechceme obmedzovať. Mali sme
problémy s tým, že nám niekto mazal
pomocou editácie celé texty a prepiso-
val ich na nezmysl, preto sme pridali
históriu editácií a tým sme dali autorom
nástroj, aby si to sami zmanažovali.
Takto to chceme riešiť aj do budúca -
anarchia a samoorganizácia, v ktorej
však kvalita bude zvýraznená a nekva-
lita sa stratí v možnosti. Deštruktívne
správanie, môžu autori sami lokálne
odstrániť.

Vyhlasujete i nejake sutaze?

Zatiaľ len také menšie. Prá-
ve teraz jedna beží. 5 najlepších kníh,
podľa výberu čitateľov dostane hmot-
nú podobu v podobe kníh s QR kó-
dom odkazujúcim na naše e-knihy.
V budúcnosti budeme organizovať
aj tématické súťaže. Uvažujeme aj
o tom, že by sa naši autori so svojimi
spoločnými dielami, ktoré u nás píšú
mohli zúčastniť aj nejakej z oficiálnych
literárnych súťaží.

Kde bolo, tam bolo...

...na pohľad jednoduché slová, ktoré nás aj napriek tomu vnášajú do magického sveta plného kúzelných bytostí, čarov, princov a princezien, nadprirodzených bytostí – do sveta rozprávok. A práve o tom je aj nový seriál *Once upon a time* (Kde bolo, tam bolo), ktorý nedávno zavítal na obrazovky televízie JOJ.

text: Janka Bubenková

Popri všetkých tých nudných a násilím preplnených kriminálkach, ktoré v televízii môžete sledovať každú hodinu, prichádza moderná rozprávka odľahčujúca vaše zmysly ponárajúc ich do čarovného sveta rozprávok. Tento svet však nie je taký kúzelný, ako by ste si mysleli...

Vitajte v Storybrooku – v mestečku plnom záhadných vecí, kde čas neplynie, a ľudia, ktorí v ňom žijú, neodchádzajú a rovnako noví neprichádzajú. Všetci v tomto mestečku žijú šťastne, bez starostí a problémov do chvíle, keď malý chlapec menom Henry utečie z mesta. So svojou veľkou rozprávkovou knihou a presvedčením, že jeho adoptívna matka je Zlá kráľovná, odchádza do Bostonu hľadať svoju biologickú matku – Emmu, ktorá ho opustila hneď po narodení - a práve ona môže všetko zmeniť.

Nikto z nás by však neveril malému 10-ročnému chlapcovi tvrdiacemu, že vaši praví rodičia sú Snehulienka a princ Krasoň, ktorí vás dali do čarovnej skrine, aby vás zachránili pred zlou kliatbou. A Emma reaguje rovnako – neverí, ale aj napriek tomu ju

...prichádza moderná rozprávka odľahčujúca vaše zmysly ponárajúc ich do čarovného sveta rozprávok. Tento svet však nie je taký kúzelný, ako by ste si mysleli...

k Storybrooku niečo priťahuje a rozhodne sa tu zostať. A práve v tomto momente začína čas opäť plynúť a veci sa dajú do pohybu.

Postupne sa Emma stretáva s rôznymi ľuďmi a začína veriť v to, že práve ona je tá, ktorá ich dokáže zachrániť. V Henryho

knihe nachádza príbehy o jednotlivých postavách, o ich osudoch, o tom, akí sú, ako sa v priebehu života menili, ako sú ich životné príbehy prepojené, a prostredníctvom nej začína odhaľovať pravú identitu ľudí v Storybrooku. Zisťuje, že za

všetkým sa skrýva Zlá kráľovná, ktorá všetky rozprávkové bytosti zakliala a poslala ich do reálneho sveta bez toho, aby vedeli, kým boli v minulosti. Len týmto spôsobom im mohla prekaziť ich šťastie a mať všetkých pod kontrolou. Až na jedného – Pána Golda (Klingáč/Rampelík), ktorý má neskutočné schopnosti a dokáže splniť čokoľvek si zaželať. A práve postava Rampelíka nám evokuje charakter, ktorý sa nachádza aj v slovenskej literatúre – Martinka Klingáčika. Je zaujímavé, že množstvo postáv z tejto „reálnej rozprávky“ môžeme objaviť aj v ktorejkoľvek našej detskej rozprávkovej knižke – dobrým príkladom sú Janko a Marienka, ktorí v pravej slovenskej detskej knihe nesmú chýbať. Ďalšou môže byť Červená čiapočka, ktorá v zakliatom mestečku nesie meno Rubby, no v rozprávkovej krajine sa mení na vlkolaka a svoj červený plášť má ako ochranu pred premenou. Istý náznak môžeme vidieť aj pri Aurore, ktorú možno mnohí identifikujú ako Šípko-

vú Ruženku, keďže aj v príbehu zaspala na niekoľko rokov. Princ Krasoň, ako sa v jednej z týchto častí dozvieme, zomrie, a jeho dvojča – Hlúpy Janko – sa stane jeho nástupcom. Aj tu môžeme spozorovať paralelu s našou literatúrou.

Tento neskutočný príbeh je naozaj originálne dielo, čo sa odráža najmä v spracovaní príbehov, ktoré akoby tvorili jednu obrovskú skladačku – jednotlivé časti rozprávajú vždy o jednej postave spájajúcej sa s osudmi ostatných charakterov príbehu - ale aj v spracovaní jednotlivých častí, kde je dej z rozprávkového sveta úžasne prepletený s dejom z reálneho Storybrookou.

Myslím, že s hereckým obsadením môže byť každý len spokojný, nech už sa pozrieme

na akúkoľvek postavu. Úžasné stvárnenie by som vyzdvihla v postave Klingáča/Rampelíka (v angličtine Rumpelstiltskin), ktorú si zahral geniálny Robert Carlyle, ale aj postavu Emmy v stvárnení známej Jennifer Morrison, ktorú sme mohli vidieť aj v seriáli Dr. House.

Keď raz začnete toto veľkolepé dielo pozerat', nemôžete prestať. Dej vás chytí za srdce a určite budete mať potrebu pozrieť si ďalšiu a ďalšiu časť, presne tak, ako sa to deje u mňa. **A tak teda môžeme len všetci dúfať, že sa tento krásny príbeh lásky a kliatby skončí happy end-om.**

Tento neskutočný príbeh je naozaj originálne dielo, čo sa odráža najmä v spracovaní príbehov, ktoré akoby tvorili jednu obrovskú skladačku

MÚZIKA

-Get Loose!

Zdravím všetkých fanúšikov dobrej hudby...

text: Marián Radošovský

Keď nám na poslednej redakčnej rade naša šéfredaktorka poskytla priestor na vytvorenie vlastnej pravidelnej rubriky, okamžite som vedel, akým smerom sa bude uberať tá moja.

Hneď, ako som začal fungovať ako redaktor nášho časopisu, som vycítil obrovskú možnosť konečne využiť priestor na propagáciu toho, čo má v dnešnej dobe žalostne malý priestor - mladé slovenské kapely. Túto potrebu pociťujem o to väčšmi, že sám, ako aktívny hudobník, viem, že na Slovensku máme nesmierne veľkú a kvalitnú scénu mladých skupín s obrovským potenciálom.

Dlho som premýšľal nad tým, ktorú skupinu si vezmem „na paškál“ ako prvú. Premýšľal som nad skupinami, ktorých názvy sú už v regióne ľudom povedomé, ale aj nad skupinami, ktoré práve „vybehli z garáže“. No rozhodol som sa až na jednom predvianočnom večeri v trnavskom podniku The Jamm...

... práve tam som totiž prvýkrát počul mladú, no neskutočne energickú a nadupanú skupinu z Trnavy. Päť sympatických, štýlových chalanov, ktorých by som si ešte tesne pred koncertom snád' ani nevšimol, v priebehu pár minút rozpútalo v klube totálne „peklo“ a snád' ani jedného človeka nenechali chladným. Vtedy som ešte nevedel, že už o pár týždňov s nimi budem sám spolupracovať na ich pripravovanom EP (a verte mi, bol to naozaj riadny masaker).

Get Loose - archív skupiny

Get Loose!

Get Loose! - to je mladá trnavská skupina piatich chalanov hrajúca energický post-hardcore. Skupina hrá v zložení:

„Burak MilesAway“ - scream, vokály

Róbert „Black“ Černý - spev, gitara

Martin „Barčo“ Oswald - gitara

Filip „Fiko“ Šimora - bassgitara

Róbert „Brucky“ Bruckmayer - bicie, vokály

1. Chalani, prečo práve „Get Loose!“?

Dlho sme premýšľali nad mnohými variantmi, dokonca sme sa na niektorých aj zhodli, keď zrazu *Burak* prišiel s nápadom GET LOOSE! kvôli jeho viacvýznamovosti, a hlavne... pekne to znie, no nie? (smiech)

2. Odkedy fungujete a ako vlastne skupina vznikla?

Prvotná myšlienka siaha do augusta 2011, kedy sa stretli *Burak*, *Black* a *Brucky*, že si spolu zahrajú. (vtedy ešte *Burak* s *Blackom* na gitare, *Brucky* za bicími). Avšak skupina oficiálne vznikla až v októbri 2011.

...sám, ako aktívny hudobník, viem, že na Slovensku máme nesmierne veľkú a kvalitnú scénu mladých skupín s obrovským potenciálom.

3. Ako sa za ten čas pomenila zostava skupiny?

Fúú, no toho bolo riadne veľa. (smiech) V novembri 2011 sa k našej bande pripojil basák *Fiko*, a tak sme začali formovať už celkom schopne vyzerajúcu zostavu. Problémom však ostávalo, kto sa chopí mikrofónu, keďže na tento štýl je dosť náročné zohnať speváka. Nakoniec až v októbri 2012 nastupuje piaty člen kapely *Barčo* ako doprovodný gitarista a *Burak* ostáva za mikrofónom spoločne s gitaristom *Blackom*.

4. Aké sú vaše hudobné vzory/interpreti, ktorí vás inšpirujú?

Zo skupín by sme určite spomenuli *Asking Alexandria*, *Escape The Fate* (s *Ronniem Radkem*), *Falling In Reverse*, *Upon This Dawning*, *Avenged Sevenfold*, *Yashin*, *Black Veil Brides* atď.

Z osobností, ktoré nás inšpirujú, by sme zase vyzdvihli: *Ronnie Radke*, *Andy Biersack*, *Jimmy THE REV Sullivan*, *Synyster Gates*, *Danny Worsnop*, *Kevin Miles* a mnoho iných.

5. Aké sú vaše doterajšie úspechy? (koncerty, albumy, demá)

Keďže v tejto zostave a so súčasným repertoárom fungujeme asi 3 mesiace, zatiaľ sa toho moc nestihlo. Za zmienku však stojí koncert na akcii CORE NIGHT 3 v Trnave a koncert

6. Aké sú vaše plány do budúcnosti?

Naplánované máme koncerty na východe, festival na Kysuciach, vyjde nám spomínané EP, plánujeme natočiť videoklip, krst EP a určite chceme pracovať na tom, aby bolo čo najviac koncertov, festivalov,

Všetkých ostatných vyzývame - podporujte mladú rockovú scénu, kupujte CD, nenapalujte a chodievajte na koncerty!

v bratislavskom Randal Clube. Počas decembra sme nahrávali naše debutové EP, ktoré obsahuje celkovo 5 skladieb. Práce na EP finišujeme v januári a vyjsť by malo niekedy vo februári, resp. marci. Nahrávali sme v jednom z najlepších metalových hudobných štúdií na Slovensku – *999 Studio* v Bratislave, v spolupráci s producentom *Michalom Kolejárom*, ktorý taktiež patrí medzi zvučné mená slovenskej metalovej „smotánky“.

a hlavne, aby sme bavili ľudí.

7. Čo by ste na záver odkázali čitateľom nášho časopisu?

Tak určite pozdravujeme všetkých fanúšikov. Všetkých ostatných vyzývame - podporujte mladú rockovú scénu, kupujte CD, nenapalujte a chodievajte na koncerty! V tomto regióne, ale vlastne aj na celom Slovensku, kultúra dosť upadá, takže ju treba podporovať. Robíme to predsa

Ak aj vás táto mladá skupina zaujala a máte chuť si vypočuť ich tvorbu, prejsť ich fotkami, alebo zoznamom pripravovaných koncertov, či sami im niečo odkázať, tak máte možnosť si jednoducho kliknúť na:

www.facebook.com/getlooseband

ŽIVOT & ZÁBAVA

Chutné a zdravé náhrady nezdravých potravín

text: Alexandra Poláková

Poznáte to, snažíte sa schudnúť alebo sa snažíte jesť zdravo, ale aj tak Vás z času na čas prepachujú na niečo „dobré“. Pritom však nechcete skaziť svoje doterajšie úsilie... Preto by som Vám chcela poradiť, čo robiť v takomto prípade, ako svoje chute dokonale uspokojiť,

ale zároveň neublížif svojmu telu...

Čipsy : Veľmi chutnou a zdravou náhradou čipsov sú *pukance*, ale pozor! Nie tie "mikrovláknové", ale poctivo pripravené na panvici. Nie len, že sú chutné, zdravé, ale aj málo kalorické.

Ďalšou alternatívou môže byť hocijaká *koreňová zelenina* nakrájaná na kolieska a pekne opražená na panvici, alebo ešte zdravší variant, upečená v rúre. Môžete si ju dochutiť trebárs kari korením, kurkumou alebo mletou paprikou.

Cukor: Každý vie, že rafinovaný cukor človeku nijak neprospieva, ale často sa vám stane, že proste musíte niečo sladké. Vtedy je samozrejme najlepšie zahryznúť sa do sladučkého jablčka alebo iného ovocia, ktoré nám spoľahlivo zaženie sladké chůtky. Ak Vám ale ani to nestačí, skvelé a zdravé je *sušené ovocie*. Sušené marhule, sušené figy, datle či iné ovocie skvele ochutí hocijaké jedlo ak si ich rozmixujete alebo len nakrájate. Aj keď najlepšie by bolo jesť ovocie samotné, pretože len tak neohrozujete svoje trávenie (ale o tom niekedy nabadúce).

Veľký poctivci, ktorý sa snažia žiť mottom "Čo najzdravšie" môžu skúsiť ďalšiu radu. Ak Vás znova prepadne chuť na sladké dajte si koreňovú zeleninu. Možno Vás táto rada prekvapí, ako aj mňa prekvapila, keď som o tom prvý krát čítala. Pravda je taká, že väčšina koreňovej zeleniny, keď sa tepelne upraví, je sladká a zvyšuje hladinu cukru v krvi postupne, preto máte viac energie a menšiu chuť na sladké.

Maslo: Skvelou náhradou masla je *avokádová pomazánka*, ktorá je veľmi rýchla na prípravu, vydrží celkom dlho v chladničke a dnes už nie je problém zohnať avokádo hoci aj v Kauflande. Stačí len rozmixovať toto skvelé ovocie, plné nenasýtených mastných kyselín (ktoré dokážu dodať energiu a zasýtiť na dlhšiu dobu), s cesnakom, cibuľkou, korením (ja väčšinou používam kurkumu, mletú papriku, morskú soľ a koriander) a môžete natierať na chlieb.

Ďalšou skvelou alternatívou je *kokosový olej*, ktorý je tiež už v dnešnej dobe dostupný (napríklad v DM drogérii). So svojimi antibakteriálnymi účinkami a nižšou kalorickou hodnotou je skvelý nie len pre zdravie, ale pomáha aj pri chudnutí. Dokáže vás zasýti na dlhšiu dobu. Okrem toho je skvelý aj na vyprážanie a dokonca, aj ako olej na telo a pleť. Tú chráni pred nepriaznivými vplyvmi.

Majonéza : Kto by si nedal cez vianočné sviatky tradičný majonézový šalát? Je chutný, ale aj veľmi kalorický a nezdravý. A bohužiaľ najzdravšia ingrediencia je práve majonéza. Ale dá sa pripraviť aj inak a bez veľkej zmeny chute. Namiesto majonézy vyskúšajte *tofunezu*. Váš šalát bude mať nie len menej kalórií, ale aj vyšší obsah vlákniny a vitamínov a to sa oplatí, no nie? Tofunéza (alebo aj sojolka či sojanéza) sa dá kúpiť buď v Kauflande alebo v špecializovaných bio predajniach alebo na internete. Bohužiaľ, aj v týchto výrobkoch sa nachádza cukor (okrem Tofunézy značky Sunfood). Preto si ju môžete vyrobiť aj sami doma. Tu je recept.

TOFUNÉZA

Ingrediencie:

2 ČL horčice,
2 dl rastlinného oleja
šťava z polovice citróna
štipka čierneho mletého korenia
sušená majoránka a oregano
čerstvý kôpor (nemusí byť)
200 g bieleho tofu
morská soľ
voda (podľa potreby)
cesnak, cibuľa
kyslá uhorka

Postup : Olej s horčicou rozmixujeme a postupne pridávame po malých dávkach rozdrobené tofu. Ak je zmes veľmi hustá, pridáme podľa potreby vodu, aby sa konzistencia podobala bežnej majonéze. Nakoniec pridáme čierne korenie, soľ, kôpor, majoránku, oregano a šťavu z citróna. Do horúcej tofunézy môžeme pridať cibuľu (cesnak) a aj kyslú uhorku.

Pohánkový zelemix s tofunézou

Ingrediencie:

pohánka
mrkva
cvikla (alebo iná zelenina)
cibuľa
cesnak
menší pór
korenie (morská soľ, kurkuma, koriander, mletá červená paprika)
tofunéza

Postup:

Pohánku dáme do vriacej vody (na 1 hrnček pohánky 2 hrnčeky vody) a minútku povaríme. Odstavíme a necháme v zakrytom hrnci cca 30 min.

Zatiaľ si nakrájame zeleninu a na rozpálenú panvicu hodíme cibuľku, ktorú dozlatista opečieme. Pridáme zeleninu, okoreníme, podlejeme troskou vody a chvíľu podusíme. Nakoniec pridáme pohánku a všetko zmiešame dokopy. Ochutíme tofunézou a posypeme na kolieska nakrájaným pórom a môžeme podávať.

Veľmi jednoduché a rýchle jedlo. Dobrú chuť!

ŽIVOT & ZÁBAVA

Na čo by si mali psičkári dávať pozor?

text: Veronika Žáková

Pripravili sme pre psičkárov alebo pre tých, ktorí sa chystajú kúpiť si nejakého „havkáča“, pár noviel zákonov, o ktorých by ste mali vedieť, a taktiež pár slov ku kampani „Lacné šteniatka“

Novela zákona o poľovníctve

Národná rada Slovenskej republiky rozhodla o zmene a doplnení zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Novelou sa umožňuje voľný pohyb psa do vzdialenosti 50 m od osoby, ktorá psa vedie; to sa nevzťahuje na služobných psov a poľovníckych psov. Usmrtiť možno len voľne sa pohybujúceho psa vo vzdialenosti väčšej ako

200 m od najbližšej pozemnej stavby, to sa nevzťahuje na poľovníckeho psa a na psa, ktorý má nasadený obojok alebo prsný postroj, pričom tieto musia byť vo výraznej farbe odlišnej od farby jeho srsti. Pri porušení tejto povinnosti má vlastník právo na náhradu škody. Potulujúce sa mačky nemožno usmrtiť vôbec.

Ak dôjde k usmrteniu zveri alebo spôsobeniu škody na zveri psom, jeho držiteľ je povinný túto skutočnosť bezodkladne nahlásiť užívateľovi poľovného revíru a

nahradiť mu vzniknutú škodu.

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. apríla 2012.

zdroj: www.portal.gov.sk

Podľa starého zákona mohli poľovníci zastreliť psa, keď sa nachádzal v

✿ Množením psov nevhodných na chov sa plemenu deformuje povaha. Stráca vlohy preň špecifické, pre ktoré ste si ho vybrali. Často sa mení na jedinca agresívneho, extrémne plachého, labilného a inak povahovo deformovaného.

✿ Na takomto psovi, aj keby mal PP, by sa už ďalej nemalo chovať, aby sa nevhodné vlastnosti nededili ďalej.

✿ Veľa ľudí (hlavne množiteľia) však chová i na takto nevhodných jedincoch, či už pre peniaze alebo z vlastnej hlúposti. Prosím nerobte to! Veľa skvelých psov je bez domova, tak načo množiť ďalšie a povahovo nevhodné.

✿ Vždy sledujte správanie rodičov šteniatka. Nezabúdajte však, že dôležitú úlohu pri formovaní povahy zohráva vaša výchova psa.

NEZABÍJAJTE PSY MNOŽENÍM!

PES S PP VERZUS PES BEZ PP - "INTERIÉR".

Retriver/Labrador sa považovali za psy vhodné k rodine. Množením psov nevhodných na chov sa však deformujú! Špecifický vzhľad je to najmenej, o čo prídu. Oveľa horšie sú deformácie povahy a zdravia. Aj vy ste sa už stretli s agresívnym psom tohto plemena?!

Psy a ich osudy sú skutočné. Zákony neexistujú, len VY to môžete zmeniť! Pomôžme im spoločne. 4.

poľovnom revíri, čo je prakticky skoro celé Slovensko. Po účinnosti novely zákona o poľovníctve sa im táto možnosť čiastočne obmedzí, stále však budú môcť usmrtiť psa, ktorý nemá na sebe obojok alebo prsný postroj a ktorého farba nie je výrazne odlišná od farby srsti.

Aj keď mal upravený zákon obmedziť najmä „bojové plemená“ psov a zabrániť ich ďalším útokom na ľudí, dostalo sa doň viacero opatrení, ktoré sa dotknú každého psičkára.

Novela zákona o držaní psov

Aj keď mal upravený zákon obmedziť najmä „bojové plemená“ psov a zabrániť ich ďalším útokom na ľudí, dostalo sa doň viacero opatrení, ktoré sa dotknú každého psičkára. Podľa pôvodného návrhu mal mať napríklad náhubok na verejnom priestranstve s výnimkou voľného výbehu iba nebezpečný pes alebo pes so sprísneným držaním. Teda zvieratá, ktoré už zranili človeka, alebo sa ocitli na zozname 14 vybraných plemien a ich krížencov.

Zoznam plemien:

Časť A

Nežiaducich psov

Pittbull teriér

Bandog

Časť B

Psov so sprísneným držaním

Stredoázijský ovčiak

Kaukazský ovčiak

Juhoruský ovčiak

Americký staffordshirský teriér

Šarplaninac

Tornjak

Brazílska fila

Tosa

Kangal

Americký buldog

Boerboel

Moskovský strážny pes

Saarloský vlčiak“.

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. apríla 2013.

Ministerstvo pôdohospodárstva, ktoré návrh vypracovalo, to však napokon zmenilo a povinnosť nosiť náhubok rozšírilo na všetky psy s výnimkou špeciálnych. Vášho psa si taktiež budete musieť držať po celý čas jeho venčenia na vôdžke, výnimku tvoria psie výstavy a priestory pre iné psie súťaže a váš dom či byt. Novela sa týka všetkých, ukladá povinnosť nosenia náhubku všetkými psami všade na verejných priestranstvách a vymedzuje zoznam vyše 30 plemien, na ktorých držanie bude potrebné absolvovať skúšky a mať schválený chovný priestor. Novela zá-

Celé znenie zákona, ktorý upravuje podmienky držania psov, nájdete na: www.peticie.com/proti

kona sprísňuje i registráciu psov.

Pokuty

- **400 EUR** za porušenie ohlasovacích povinností týkajúcich sa evidencie

- **200 EUR** za porušenie nahlasovania pohryzenia či napadnutia psom

- **1 000 EUR** za rozmnožovanie nežiaducich psov

Zdroj: www.spravy.pravda.sk

Zákon o týraní zvierat

§ 378 Týranie zvierat Trestného zákona NR SR číslo 300 z 20. mája 2005

(1) Kto
a) týra zviera, hoci bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý alebo za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený,
b) týra zviera zvlášť krutým a surovým spôsobom, alebo
c) utýra zviera,
potrestá sa odňatím slobody **až na jeden rok** – mení sa na „**až na dva roky**“

(2) Odňatím slobody **na šesť mesiacov až tri roky** -mení sa na „**jeden rok až päť rokov**“ - sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- na viacerých zvieratách,
- verejne alebo na mieste prístupnom verejnosti,
- na zvierati osobitne chránenom zákonom, alebo
- závažnejším spôsobom konania.

Celoslovenská kampaň s názvom Lacné šteniatka má poukázať na veľmi rozšírený jav u nás, ktorým je množenie psov a týranie zvierat. Hlavnou myšlienkou kampane je pomenovať a poukázať na praktiky ľudí, ktorí za účelom obohatenia sa týrajú zvieratá. Súčasťou kampane je aj prvý slovenský videoklip a skladba s názvom Nestrácame hodnoty.

zdroj: www.tribuna.sk

Povinnosť nosiť náhubok rozšírilo na všetky psy s výnimkou špeciálnych.

Navyše sa dopĺňa nový § 378 Zanedbanie starostlivosti o zvieratá Trestného zákona NR SR číslo 300 z 20. mája 2005

Kto z nedbanlivosti spôsobí smrť alebo trvalé následky na zdraví viacerých zvierat, ktoré vlastní alebo o ktoré je povinný sa starať, tým, že zanedbá potrebnú starostlivosť o tieto zvieratá, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Zdroj: www.wildcats.sk

Množitelia psov sú fenomén, ktorý zaplavil slovenský trh. Nezodpovední chovatelia vo veľkom ponúkajú na predaj čistokrvné šteňatá, ktoré sa narodili iba pre zisk majiteľov.

Internetové stránky a noviny sú plné inzerátov, v ktorých ľudia predávajú šteňatá bez preukazu pravosti. „Predám 5-týždňových krásnych yorkshirských teriérov, 120 eur, odber možný ihneď,“

NEZABÍJAJTE PSY MNOŽENÍM!
MNOŽITEL JE ČLOVEK, KTORÝ PRODUKUJE PSY NEVHODNÉ NA CHOV!
BEZ OHĽADU NATO ČI ICH NAMNOŽÍ 5 ALEBO 500.

- Osoba, ktorá vedome množí psy nevhodné na chov s PP, bez PP, križence pre zisk! Často bez ohľadu na zdravotný a psychický stav psov, vo veľmi zlých podmienkach.
- Osoba, ktorá vedome množí psy z dôvodu nepravdivých fám a neodborných vedomostí! (Napri: Fenka by mala mať aspoň raz v živote šteniatka=nepravdivá fáma, ktorá niektorým fenkám viac uškodí ako pomôže.)
- Osoba, ktorá množí psy z čisto sebeckého dôvodu. (Napri: Aby si nás Alík aspoň raz „užil“. Aby sme si nechali šteniatko práve po našom psíkovi/fenke. Aby sme aj my mali rozkošné šteniatka, a iné...)
- Osoba, ktorá mnohonásobne množí psy z dôvodu neustráženia si vlastného psa/feny počas hárania.

Hope - Kavalier **Barbi - Am. stafford terrier** **Lhasa apso**

Ai takto vzzerajú fenky od množiteľov. Zaujímate sa o rodičov a podmienok, v ktorých šteniatka žijú!

Sára - yorkshire terrier **West white terrier** **Máša - Bullterrier**

Psy a ich osudy sú skutočné. Zákony neexistujú, len VY to môžete zmeniť! Pomôžme im 🐾 spoločne. 2.

klasický inzerát, ktorých nájdete na internete stovky.

Na jednu z týchto ponúk zareagovala Ružomberčanka Slávka. „Deti veľmi chceli psa. S manželom sme sa dohodli, že kúpime zlatého retrievera, ktorý je pokojný a má rád deti,“ povedala 36-ročná žena. Zatelefonovali predávajúcemu a po nového člena rodiny odcestovali do Piešťan. „Psa nám odovzdal majiteľ pred bránou domu, zaplatili sme a všetko bolo v poriadku,“ opísala.

Retriever mal však onedlho zdravotné problémy, pretože ho od matky odstavili zavčas. „Keď sme spätne kontaktovali muža, ktorý nám ho predal, odbil nás s tým, že zodpovednosť za psa už nemá. Ďalšie peniaze sme zaplatili za veterinára, deťom by zlomilo srdce, keby uhynul,“ povedala Slávka.

Rodina Ružomberčanky sa stala učebnicovým príkladom obeť množiteľa psov. Ľudia chovajú psy za jediným účelom, ktorým je zisk. Sučky pripúšťajú k páreniu zakaždým, keď sa hárajú (dvakrát za rok), držia ich v otrasných podmienkach špinavých maštali či garáží, často v úplnej tme s minimálnym prísunom jedla a vody. Psy často trpia rôznymi chorobami

Ak chovateľ nie je množiteľ a požiadate ho, aby vám ukázal oboch rodičov alebo len matku, bez problémov vám ukáže nielen ju, ale aj podmienky, v ktorých psy drží. Psy sa odstavujú zvyčajne v 6-tich týždňoch a do 8-mich sa nemajú od matky oddeľovať. Ak vám záleží, akého spoločníka budete mať doma nasledujúcich 10-15 rokov po svojom boku a zároveň nechcete podporovať množiteľov, kupujte radšej od skúsených chovateľov s registrovanou chovnou stanicou alebo si ho môžete adoptovať z útulku, kde taktiež nájdete množstvo čistokrvných, ale nechcených psov, ktorí čakajú na majiteľa, ktorý im dá lepší domov a lásku, ktorú mu zaru-

a nedožijú sa ani 8 rokov. Množitelia sa neštítia ani toho, aby spárili sestru s bratom, čím výrazne poškodzujú gény a vlastnosti psieho potomstva.

Internetové stránky a noviny sú plné inzerátov, v ktorých ľudia predávajú šteňatá bez preukazu pravosti.

„Je to obrovský problém a bojovať s ním je ťažké. Jediný spôsob, ako v súčasnosti zamedziť neetickému množeniu psov, je šíriť osvetu medzi ľuďmi, aby si nekupovali psy od neregistrovaných a nezodpovedných chovateľov. Je viac ako isté, že si nekupujú čistokrvného psa s pôvodnými charakterovými vlastnosťami, ale naopak, podporujú nelegálne obchodovanie so zvieratami,“ upozornil chovateľ československých vlčiakov.

PP = preukaz pôvodu, listina vydaná plemennou knihou psov. Okrem mena, pohlavia, úspechov a iných údajov psa je v ňom uvedený hlavne 4-generačný rodokmeň predkov šteňaťa. Je to záruka dobrých zdravotných, povahových a výzorových vlastností psa daného plemena. Ako však psa vychováte, PP neovplyvní a za jeho správny vývoj zodpovedáte vy.

PP sa psovi nedá vybaviť dodatočne! Dokonca je to nelegálne a trestné!

Očkovací preukaz alebo Petpass by mal mať každý pes, nie je to PP!

NEZABÍJAJTE PSY MNOŽENÍM!

PES S PP VERZUS PES BEZ PP

Dysplázia bedier Šedý zákal Uzhľad Krytorchizmus

Agresivita Znetvorenie stavcov Bojazlivosť Prekvapenie

Chcete tiež kúpiť psa bez PP?!

Pes bez PP nie je čistokrvný! Ak pes nemá PP znamená to, že nemôžeme dokázať jeho pôvod a možno ide o kríženca tohto plemena s dobrou podobou. Aj keby obaja jeho rodičia mali PP, tento pes ich nemá z dôvodu ich nevhodnosti na chov. Často z vážnych dedičných, zdravotných dôvodov alebo nevyhovujúcich povahových vlastností (agresivita atď.). Prečo si nekúpite o polovicu lacnejšiu kofollu? Je predsa rovnako hneďá. Z tohto istého dôvodu si nekupujte psa bez PP!

Fotky psíkov sú iba ilustračné, následky bez PP chovu nie. Len VY to môžete zmeniť! Pomôžme im 🐾 spoločne. 3.

Už vidím!

Tak. A je to tu. Sedím v čakárni na nový zrak.

text: Katka Morvayová

Laserová operácia očí, jednodňová chirurgia, súkromná klinika. Všetko zaplatené, podpísané, vybavené. O hodinu už budem na ceste domov s úplne HD kvalitou videnia.

V čakárni dlho nepobudnem. Ledva sa mi roztopia uši od decembrového mrazu, už ma sestrička vedie do inej miestnosti. Hold, čas sú peniaze. Ich čas, moje peniaze.

Ďalšia čakáreň. Predoperačná. Ďalších 5 ľudí tu už sedí a čaká, až príde ich čas. Všetci sa tvária, akoby boli na wellness pobyte. Zaklonené hlavy, zatvorené oči a letmé úsmevy na perách.

Už iba položiť kolieska uhorky na viečka a hotovo, pomyslím si.

Milý a veselý zdravotný brat v červených papučkách (volajme ho Patrik) ma ihneď navlieka do „skafandra“ pre pacientov, podáva mi návleky na obuv a usadí ma do pohodlného koženého kresla. Ako prvé dostanem povinnú tabletku na upokojenie.

Upokojenie sa nekoná.

V bruchu mi škvíka od hladu, červené papuče pobejú okolo, a mne sa chce na záchod.

„Sú tu niekde WC?“, pýtam sa.

Po chvíli opäť sedím v koženom kresle.

Patrik mi snáď každých 5 minút kvapká do očí akési kvapky. Na umŕtvenie „kukačiek“, dozvedám sa. Za celý ten čas mi ich stihne nakvapkať toľko, až mám obavu, že zostanú umŕtvené na celú večnosť. Aby sme sa nenudili, robí na nás opičky a básni o syrových korbáčikoch.

Vstupujem do predoperačnej miestnosti, kde ma hneď víta usmiaty primár s etno šatkou okolo hlavy.

Je čas.

Vstupujem do predoperačnej miestnosti, kde ma hneď víta usmiaty primár s etno šatkou okolo hlavy. Predstaví sa mi, sadne si oproti mne a detailne mi opíše priebeh celej operácie. Nepočúvam veľmi. Poslušne však prikyvujem na všetko, čo hovorí, a čakám, až prehlási tú definitívnu vetu:

„Tak poďme na to.“

Ani sa nenazdám a už ležím v operačnej sále. Je veľká asi ako kúpeľňa. Doktorka, ktorá primárovi asistuje, mi

na brucho položí veľkú plyšovú opicu. Budem ju musieť držať. Vraj aby som sa nehýbala a nestresovala. Obaja majú podozrivo dobrú náladu a rozdávať úsmevy na každú stranu. Akoby laserová operácia bola ich obľúbené hobby. A možno aj je.

Laserový prístroj pomaličky nasmerujú nad moju hlavu. Primár mi opisuje všetko, čo sa práve deje, aj to, čo ma ešte len čaká.

Ľavé oko mi prelepia a do pravého mi poslednýkrát nakvapkajú. Roztiahnu mi ho rozverákom, a tak moje oko nebude

žmurkaním ani iným pohybom ohrozovať priebeh operácie. Mám umŕtvené oči, nie viečka, spomeniem si. Au. Napne ma na zvracanie.

K môjmu úbohému rozťahnutému oku sa dolu po milimetroch spúšťa laser. Prisaje sa mi na oko. Je to zvláštny pocit. Akoby mi oko vcucol vysávač. No nie tak drasticky.

Moje prisaté oko v tej chvíli už nevidí nič; iba akési zelené svetlo.

Laserová operácia sa začala.

Prikážu mi sledovať to svetielko, dokonca aj vtedy, ak sa mi stratí z dohľadu.

„Posledných 10 sekúnd,“ oznamuje mi primár veselo.

Odtiahnu ma nabok od prístroja, prelepia pravé oko a rovnaký proces zopakujú aj na ľavom.

Prisunú si ma pod ďalší prístroj. Znovu mi niečo kvapkajú do oka. Ja však už nič nevidím. Vidím ako pod vodou, ale tou v Trnávke. Čiže nič.

„Požmurkajte si.“

Žmurkám ako o život. Žmurkám, žmurkám. „Stačí!“

Vtom mi strčia do oka nejaký chirurgický nástroj, niečo úzke a možno aj ostré, no radšej sa to neodvážim v duchu pomenovať. Hýbu mi záhadným nástrojom v oku. Necítim nič, iba jemný pohyb po povrchu.

„Teraz ucítite taký zápach akoby niečoho spáleného. Nebojte sa, to bude vaše oko.“

Ježišná matko!

Uvažujete o laserovej operácii očí?

Napište nám správu na náš facebook a ja vám rada poradím a odpoviem na otázky!

Excimerový laser sa teda pustí do práce. Znovu vidím nejasné svetlá, tentokrát červené a biele, šialene sa krúti a ja ich tak fascinovane sledujem, že ani nevnímam ten smrad a čiastočky, ktoré odletujú z môjho oka a pristávajú mi na nose.

Len voda, utešujem sa.

Neviem, čo za „upokojujúcu“ tabletku mi to dali, no skutočne si začínam užívať túto chvíľu. Červenobiele svetlá pred mojimi očami hrajú vesmírne divadlo, ohňovú šou.

Pristihnem sa, že sa usmievam. Nad každým zábleskom si v duchu vravím „vááu“, a keď mi pred koncom primár párkrát utrie povrch oka akousi metličkou, mám nutkanie zavolať „Ešte!“

A je to!

Celá laserová operácia netrvá dlhšie ako umytie zubov.

Pomalíčky sa posadím a otvorím oči. Vidím ako pod vodou a skôr, než sa stihnem spamätať, prisadne si ku mne primár a doktorka nás spolu s plyšovou opicou odfoť na pamiatku.

Vzácný kúsok do rodinného albumu!

Odvedú ma von, chvíľku si posedím v koženom kresle a po pár minútach opúšťam kliniku s papierovou taštičkou ako z butiky. Len s tým rozdielom, že na tejto je logo kliniky a vnútri tri balenia kvapiiek do očí, tabletky na spanie, zopár informácií a srdečný pozdrav. Sadám do auta a v tej chvíli sa mi celý svet navždy zmenil.

Vidím ostro ako snád' nikdy v živote.

ZEMIAKOLANDIA

Základné životné pravdy

Keď ste o niečom presvedčený, že to vybuchne, obyčajne to aj vybuchne.

Keď sa snažíte niekomu vyhnúť, narazíte na neho pri prvom rohu.

Keď sám seba považujete za vtipného, určite sa nájde niekto, kto vám to vyvráti.

Keď čakáte so mnou na autobus – buďte si istý, že sa pokazí, zhorí, vynechá spoj, alebo prinajmenšom bude aspoň meškať.

Keď začnete s niekým chodiť, určite sa vo vašom okolí nájde niekto, kto sa konečne rozhodne odhaliť svoje city k vám.

Keď prídete do Prahy a budete si chcieť vypočuť Pražský orloj o celej, stavte sa, že ho práve iba o niekoľko sekúnd (minút) zmeškáte.

Keď sa konečne rozhodnete pustiť do tej kopy seminárnych prác, ktoré máte mať hotové do konca týždňa, určite sa nájde nejaký super film, ktorý ste ešte nevideli.

ANGLICKÉ/AMERICKÉ FRÁZY, BEZ KTORÝCH SA NIEKEDY NEZAOBÍDEME

THAT'S NOT GONNA CLOSE THE DEAL – tak takto sa teda nedohodneme

Zvyčajne, keď sa práve učíme, pocítíme neovládateľnú chuť HIT THE SACK(zdriemnuť si)

IT'S A PIECE OF CAKE – to je malina/hračka

PUT A LID ON IT – keď chceme niekoho upozorniť, že rozpráva už dlho a nechceme hneď použiť starú dobrú frázu SHUT UP

IN A HOT WATER – jednoducho mať problém

Keď niečo chceme/potrebujeme veľmi rýchlo, povieme, že to chceme IN A NEW YORK MINUTE

GET COLD FEET – sa požíva najmä v amerických filmoch, keď ženich/nevesta tesne pred svadbou začnú panikáriť a v poslednej chvíli si nie sú istí svojím výberom. Nemusí ísť iba o svadbu, no každopádne je to označenie paniky

CHICK FLICK – v preklade ženský film

A FLY ON THE WALL – niekedy si želáme, aby sme boli tzv. muchou na stene, aby sme vedeli/videli, čo sa deje niekde inde

Slovákovi vyhrávajú v bruchu Cigáni, Američania povedia: MY STOMACH IS EATING ITSELF – doslova: môj žalúdok požiera sám seba

ROB THE CRADLE – americká slangová fráza, ktorá sa používa, keď hovoríme o staršom mužovi/žene, ktorý/á randí s výrazne mladšou osobou. V preklade ukradnúť kolísku

Pokračovanie nabadúce....(ak šéfka schváli ☺)

NAJLEPŠIE INTERNETOVÉ STRÁNKY, KTORÉ SA OPLATÍ POZNAŤ

www.opensubtitles.org

- výborná stránka v prípade, že potrebujete titulky ku svojim obľúbeným filmom. Obsahuje titulky najrôznejších jazykov (vrátane albánskych, brazílskych, holandských či japonských).

www.csfd.cz

- česko-slovenská stránka venovaná filmom, seriálom i televízií. Obsahuje profily hádam všetkých hercov, režisérov (celú ich filmografiu, ocenenia, krátky životopis), rebríčky obľúbenosti, diskusie, novinky v oblasti kultúry a umenia...

www.mp3-ke-stazeni.cz

- ak hľadáte svoju obľúbenú pesničku, je veľká pravdepodobnosť, že na ňu natrafíte práve na tejto stránke venovanej hudbe. Piesne sa dajú vypočuť, ohodnotiť i stiahnuť.

www.craigslist.com

- geniálna web stránka, ktorá je venovaná zrejme všetkému, po čom vám srdce túži. Vyberiete si oblasť, krajinu a už len hľadáte... Dá sa tu nájsť naozaj všetko – práca, ubytovanie, kamarátov na pivo, vybaviť si odvoz stopom na konkrétny deň, predat', kúpiť, opraviť čokoľvek i podebatovať o téme, ktorá vás zaujíma.

Časopis Parazol vyhla- suje novú súťaž!

Súťaž bude rozdelená do dvoch kategórií v poézii a v próze. Očenené budú tri najlepšie miesta v obidvoch kategóriách. Téma príspevkov je ľubovoľná.

Poézia

Rozsah: 1 – 5 strán.

Počet: Max 3 básne.

Próza:

Rozsah: 1 – 20 strán.

Počet: jeden.

1. miesto: 80€

2. miesto: 50€

3. miesto: 30 €

Súťažné príspevky posielajte do 30.4. 2013 na mail parazol.ucm@gmail.com. V maily uvedte svoje meno, ročník a katedru, na ktorej študujete. Zúčastniť môžu všetci študenti FF UCM.

Predmet správy: *Spisovateľská súťaž.*

LETNÁ SÚŤAŽ 2012 o 50€

Hlavný porotca: prof. PaedDr. Jánom Danekom, CSc.
Vedľajší porotcovia: Veronika Planková, Veronika Žáková

1. miesto: Ľubomíra Černeková
2. miesto: Autor: Ľuboš Mordin
3. miesto: Monika Suchánková

Prečo som si vybrala štúdium anglického a ruského jazyka?

Tesne pred štyridsiatkou začínam odznova – som prváčka na vysokej škole. Svojou nemotornou chôdzou s pomocou paličky a mejkapom aj tak nezamaskovanými vráskami na tvári „vytŕčam“ z davu spolužiakov – väčšinou tínedžerov. Aspoň ja mám ten pocit. Prikazujem im, aby mi tykali. Nechcem sa predsa cítiť ako „Babička“ Boženy Němcovej! Aj keď fyzicky to tak niekedy je. Mozgové bunky už nepracujú, ako by som si želala, zabúdam viac, ako si zapamätám. Kľby sú opotrebované, zrak už neslúži. Čo som sa zbláznila, keď som sa rozhodla opäť začať študovať? Asi fakt nie som normálna, situáciu preto zachraňujem narýchlo vymysleným mottom: „Kto je normálny, je nudný“. No a ja veru taká nechcem byť. Čo ma priviedlo študovať na filozofickej fakulte trnavskej „úceemky“ vraj vražednú kombináciu anglický – ruský jazyk? Potreba niečo so sebou robiť.

Približne pred dvoma rokmi som sa jedného rána prebudila do takmer úplnej tmy. Nebolo to tým, že by ešte len začínalo svitať, ale stalo sa mi niečo so zrakom. A nech som sa akokoľvek snažila, nedal sa mi spred očí odhrnúť ten nepríjemný čierny závoj. Chytila ma panika – čo sa to so mnou deje? Skrátka, dostala som zápal všetkého, čo sa len v oku môže nachádzať. Hnusák, ako na potvoru si vybral zdravé oko, pretože na to druhé od narodenia takmer nevidím, smola. Vraj z nevyležanej chrípky. Pod zdravotné problémy sa skrátka podpísal dovtedajší hektický pracovný život. Čakal ma niekoľkomesačný maratón po nemocniciach, pridružili sa aj iné zdravotné problémy. Mala som pocit, že sa z môjho oka stane sito, toľko injekcií mi doň pichli. A to som dovtedy odpadávala aj pri odbere krvi! Teraz sa môžem len pousmiať, človek si naozaj zvykne aj na šibenicu. Doktor ma ako tak dali do poriadku, medzitým som však prišla o zamestnanie a bolo načase zamyslieť sa nad sebou, akým smerom pôjdem ďalej, čo s mojím životom. Tak som sa rozhodla pre štúdium jazykov. Ak aj náhodou úplne oslepnem, ešte vždy by mi mali slúžiť uši, môžem teda napríklad fungovať ako tlmočníčka. Nuž tak som tu. Tesne pred oslavou druhej dvadsiatky (to znie lepšie ako na úvod spomenutá štyridsiatka ☺) – prváčka na vysokej škole. A želám sebe a aj svojim spolužiakom, aby sa nám úspešne podarilo prelúskat' minimálne k titulu Bc. A nemyslím tým skratku „bláznivý cap“ a podobne. Veľa šťastia!

Autorka: Ľubomíra Černeková

Posudok:

L. Černeková ponuka text napísaný s nadhľadom, v ktorom sú obsah a forma v harmonickom vzťahu. Oceňujem autorkin zmysel pre humor.

doc. PhDr. Daniela Petříková, PhD.

Etnológia ako fenomén

Francúzsky literát André Malraux povedal: „Kultúra je to, čo urobilo, že človek je niečím iným než náhodným úkazom v prírode.“ Myslím, že autor tohto vskutku zamyslenia hodného výroku chce vyjadriť hodnotu človeka v sofistikovanom celku vnímanom ako svet. V ľuďoch, ktorí sa s termínom etnológia doposiaľ nestretli, možno badať náznaky nevedomosti a snahy pátrania po pôvode slova. Avšak, neuvedomujú si, že tak navonok vzdialená veda sa ich dotýka zo všetkých strán. Samozrejme, nemám na

mysli nákladné state v knihách či poučky v abecednom stĺpci. Dávam do popredia triviálnosť žitia ako takého, vrodenu psychológiu, čo v nás vykresľuje charakter. Človek, to nie je len tvor zložený z kostí a svalov. Necharakterizuje ho výhradne biologická zložka a medicínska explikácia. Ľudský tvor, to je predovšetkým unikát. Od jedinca sa postupom času odvodzoval národ. Aká veda, ak nie etnológia, má právo rozoberať národopisnú tematiku?

Napriek faktu, že logickým a prírodovedeckým disciplínam neodopieram ich nutnosť a veľký význam, kladiem si otázku – skutočne nám, ľuďom, stačia čísla a presné pravidlá spoločnosti? Sme ochotní vzdať sa svojho prirodzeného duchovna a prepadne technickej invázii, žasneme nad finančnými operáciami, bez jedinej retrospektívy za životom? Skôr, než vyvodím odpoveď, porozprávam sa s etnológiou. Je to práve ona, čo nás spontánne núti otočiť listy humánnej histórie. Odneepamäti ľudia pátrajú po magickosti prírody. Hľadajú odpovede na otázky vesmíru, rôznorodosti náhod, porovnávajú fatality a diferenciácie ich životov. Porozumeli, že k sebe musia nájsť cestu, aby fungovali. Ako základný komunikačný nástroj zvolili najúžasnejší a pritom najprostejší dar – reč. Boží suveníri tisícok podôb a prízvukov, rôznotvárneho pôvodu a zafarbenia. Slovanmi ľudia nevyjadrovali len svoje pocity, nálady či potreby. Akousi pudovou silou sa do popredia dostávala mágia a čary slúžiace v prospech skupiny alebo jednotlivca. Rituály, obety, prosby a modlitby vyústili do dnes značne nezhodných skupín. Na mysli mám skupiny náboženské. Taká význačná a dôležitá rola, akou bez debaty viera človeka je, poznačuje ľudské životy azda od dôb, kedy do rúk prevzali moc veľkí bohovia. Viera v niečo nemateriálne, metafyzické a ráciom nevysvetliteľné. Mnohými nepochopené, osočované, ba nenávidené. V dušiach iných sa stalo poslaním a zmyslom bytia na tejto planéte. Áno, také mimoriadne a kolosálne náboženstvo je. Nie nadarmo sa s ním spájajú reformy, hnutia či ľudská nenávisť voči sebe navzájom. No náboženská nenávisť má vskutku veľkú konkurenciu, čo pohlcuje Zem a delí etnickú jednotu. Ide nielen o dnes celkom bežný jav, a síce, rasovú neznášanlivosť. Pramení jednak z vrodeneho predsudku voči takej či onakej rase, na druhej strane však dokazuje čosi zvláštne. Fakt, že ľudské presvedčenie, výchova a pýcha sú cennými atribútmi zdravej emancipovanej mysle. Domnievam sa, že kultúra sa zrodila spolu s prvými ľuďmi. Prvotné odievanie, získavanie a príprava potravy či rodinné zvyklosti. Toto všetko pramení z prirodzenej kultúrnosti ľudského srdca.

Každá moderná spoločnosť má pravidlá pre správny chod krajiny. Vesmír je neohraničený a nie je nikým riadený, a predsa udržiava stály kolobeh jestvovania hviezd a planét. Nie je dôležité, čo prispelo k dnešnej podobizni života. Vzácné sú začiatky a príčiny eliminácie archaického. Ako akákoľvek idea, tak aj každá kniha má svoj príbeh. Rozpovie vám ich vari iný fenomén, akým je etnológia?

Autorka: Monika Suchánková

Posudok:

Monika Suchánková má ľahké pero, jej úvaha je zaujímavá a má švih a spád, akoby bola písaná jedným dychom. Navrhujem rozčleniť druhý odstavce na menšie úseky a opraviť nasledujúcu vetu takto: „Kultúra je to, čo urobilo, že človek je niečím iným než náhodným úkazom v prírode.“ takto: „Vďaka kultúre je človek niečím iným než náhodným úkazom v prírode.“

doc. PhDr. Daniela Petriková, PhD.

Hradba ľudskosti

Stáročia tiekol potok zelenou horou. Býval maličký, tenký sťa ľudský vlások, tak jemný, že šliapota zveri by ho naveky ukryla do lona zeme. Jeho smer bol však nespútaný, mesiacmi sa vlnil a ako had prepletal sa koreňmi veľkých stromov, starcov, ktorí túto zem zdobili stáročia pred ligotavým potôčikom. Bol natoľko bezvýznamný a nepodstatný, že stromy nepocíťovali na jeseň najmenšiu hanu, keď ich farebné lístie potôčik prikrylo akoby do spánku a ríše snov, kde sa ich mysle nestretnú.

Plynuli letá, zimy a obyčaj v lese sa menil... potôčik, kedysi malý a skromný ako dedinčania, ktorí v údolí pod horou obrábali svoju suchom zničenú pôdu, zmocnel. Jeho prudký horský prúd obnažil prastarým stromom ich korene, vryl v zemi jazvu svojho umu, prenikol skalou a jeho zásluhou bujnel les. Dedinčania, ku ktorým sa jeho tok dostal, prestali strádať. Ich polia boli zlatisté klasmi jačmeňa, pšenice a mlyn na potôčiku, ktorý sa tu zjavil akoby zázrakom, vyrástol spoločnými silami roľníkov a slúžil maličkovej dedinke k prospechu. Na lúkach hrávala pieseň píšťal mladých pastierov, ich radosť pochádzala z poľných kvetov a trávy tak zelenej a hustej, že ich dobytok už viac nemal poznať núdzu.

Ručičky času osudu ubiehal, míňali sa roky. Zelená hora napájala svoj potok ďalšími a ďalšími zo svojich potôčikov, ten mocnel a menil sa na veľkú a vodnatú rieku. Prastarí, ktorí sa odvracali od malosti potôčka, presvedčení svojou stálosťou už opustili svoje miesta. Sila a moc vody ich korene vytrhla zo zeme. Už z veľkej diaľky bolo vidno ryhu v hore a údolí. Ako mocný drak ležiaci na svojom zlate objímala horu. Ľudské údolie sa zmenilo na nepoznanie. Drevenice či slamou zlepené domce vystriedali kamenné múry nových domov. Dedinka sa zmenila v malé mestečko plné služieb. Bol tu kováč, truhlár, na toku rieky vznikla nová píla. Všetky lúky zostali prázdne. Ovce ani dobytok tu už nik nenašiel a hlas píšťal nadobro zmizol z tých zelených perín. To novým

mešťanom už prekážal zápach dobytká. A tak, keďže mohli, kupovali potrebné v susedných tvrdziach. Dokonca prinútili, v záujme verejného blaha mešťanstva, sedliakov žijúcich na okraji mesta svoj dobytok pobiť. Svoju zem im však obhospodarovať nedovolili a tejto okrajovej pláže nedovolili ani len prístup k životodarnému potoku. Tak sa opäť ľudia rozdelili a znova prišli do kraja núdza a hlad. No dnes bez bratstva, lásky, porozumenia či náznaku ľútosti.

Na ďalšie roky bol osud rovnaký. Nenávisť bola veľká, ale strach z mocných ešte väčší. Jedného dňa sa to však malo zmeniť. Bolo horúce a suché leto, no pre tento vodou obdarovaný kraj iba ďalšie v poradi. Oplývalo úrodou a zárobkom pre mocných. Pre plážu znamenalo iba ďalšie strasti a trápenie. Mocní boli zaslepení, videli iba seba a svoju moc. Chceli viac, a tak si zaumienili vybudovať veľkú nádrž na povodí rieky, aby mohli vodou zásobiť čoraz rozľahlejšie polia. Oči mali plné chamtivosti, človeka zapredať by neváhali za uzlík zlata. A pláža? Ani spoločné strádanie ju neprimálo držať pospolu a pomáhať jeden druhému, tak ako to bolo zvykom za starých čias. Svoje životy predávali mocným. Oni boli ich cieľom a vrazili dýku do brata svojho v ich neskutočnom šialenstve by bol ďalší schodík dosiahnuť svoju túžbu byť niekým.

Toho leta na havraních krídlach prišla nad kraj veľká víchrica. Žiarivé blesky jeden za druhým bičovali túto zem a boli také mocné, že otriasali samotnou zemou.

Ráno bolo prebudenie do pohromy. Vyhorel mlyn a nával vody zboril aj nádrž, ktorej voda zaplavila príbytky chudoby a zničila úrodu na okolitých poliach. To však mocných nezastrašilo. Predsa mali peniaze a rok bez úrody dokázali prečkať ľahko. Svet sa im zmenil v okamihu, keď uzreli dačo horšie. Koryto, ktorým sa hnala ich mocný druh, bolo suché. Tak neprirodzene suché, ako by tadiaľ voda nikdy netiekla. Ďalšie roky boli zlé, suché a hladné. Kto mohol, zem opustil, a kto nie, ostal živiť na vyprahutej zemi. Potok stáročia tiekol a deň čo deň sa v jeho zrkadlovej hladine odrážalo striebro mesiaca, dnes je však hora prázdna. Prastarí už nie sú. Ani ich hubiteľ.

Tu v diaľke v skalistej korune hory sa prediera maličký potôčik. Tenký sťa ľudský vlások steká až do koryta, ktoré dnes ako stará jazva pripomína dávnu slávu toku. Osud však tomuto vlásku nie je naklonený. Suchý vietor mu bol zánikom.

Plynul čas. Jedného rána spolu s prvými lúčmi slnka na povrch vyrazil malý zelený pramienok a tu ďalší, a ďalší. To sú oni, ktorí prastarých pánov hory otcami budú nazývať. A zmysel tých dolu v údolí? Iba čriepka v nekonečnom osude.

Autor: Luboš Mordin

Posudok:

Text je pokusom o oživenie archetypálnej prózy. Autor chce na malom priestore vyjadriť veľa - napísať o ľudskej malosti, o cyklických návratoch a stratách vody ako základného prírodného elementu, o ľudskom strachu a nenávisti – a to sa nedá. Vadí nám, že autor generalizuje, čím narúša autentičnosť bezprostredného prežitku, že pojmy vytláčajú obrazy /“mestečko plné služieb“/. Páči sa mi autorove zaujatie za dobrú vec.

doc. PhDr. Daniela Petříková, PhD.

príbeh na pokračovanie

EVA

Budík ticho zapípal. Eva otvorila oči. Dnes sa nikam neponáhľala. Vystrela sa na posteli a pozerala do stropu. Myšlienkam nechala v poslednej dobe ľahký príbeh, preto lietali kade – tade. Vedela, že by nemala, ale práve po minulé dni povolila svojej mysli viac, než by chcela. Iba tak vyskúšať... či je minulosť preč... či sa už nevráti... a znovu jej život nezničí. Myšlienky sa prelínali s predstavami z minulosti a Eva ako ich pozorovateľ sa ich ani nesnažila zmeniť ani usmerniť. Táto terapia pomáha, usmiala sa .

Na stolíku vedľa postele zapípal mobil. Bola to Nina. Zdvihla, a než stihla čokoľvek povedať, Ninin štebot zaplnil celé ucho a myseľ. „Zlatičko, ako si sa vyspala? A si vôbec hore? Nezobudila som ťa?“ Nina málokedy poskytla druhému priestor na odpovede. Sprážka slov najlepšej kamarátky sa sypala a príjemne sa dotýkala Evinich ušných bubienkov.

„Haló, si tam? Dnes máš veľký deň. Chcela som povedať, že taxík príde po teba o siedmej. Nechcem Ťa naháňať, len som Ťa chcela pozdraviť.“ Eva sa usmiala.

„Nina, som hore, zastav sa na čaj. Ešte mám, čas, ani Zoran ešte nevolal. A kuriér so šatami príde až o piatej. Mám more času.“ Nina bola skvelá.

„Som už v kancelárii, musím vybaviť pár vecí, kým odídem. Budeš si dnes musieť kávu vychutnať sama, zlatko. Držím ti palce, ešte Ti zavolám, okey?“ Eva nestihla prikývnuť a v mobile počula už iba obsadzovací tón.

Hodiny odbili pol ôsmej. Eva opäť položila hlavu na vankúš a zadívala sa po izbe. Žila si vskutku na úrovni. Mezonetový byt, ktorý splatila pred rokom, bol plný pastelových farieb. Steny boli v odtieňoch krémovej a staroružovej farby. Bordúra, ktorá sa po stene tiahla od kúpeľne priamo až po kuchyňu bola ručne maľovaná, plná života, farieb a kvetov. Kreslila jej ju Tereza, a hoci je to už nejaký čas, Eva nachádza v tých farbách stále nové a nové tvary a usporadúva si ich v hlave tak, ako práve vtedy chce.

Tereza je umelkyňa. Veľa toho nenahovorí, čaje s ňou nie sú ničím vskutku zábavným, pre Evu však znamená toto útle stvorenie vždy novú dávku pokoja a odpočinku. Tereza sa v maľovaní našla. Kreslila rada ako malá, talent však nijako výrazne neuplatňovala. Otec bol alkoholik a mama jej výchovu nezvládala. Až po návrate z väzenia, keď sa Tereza zamestnala v predajni s farbami, sa nejako všetko zmenilo. Eva nikdy nepátrala po Terezinej minulosti. Tešili ju Terezine farby a maľby, ktoré mala v obchodíku na rohu 36., kde to vždy príjemne voňalo a kde pri pohľade na namaľované diela nemal nikto chuť riešiť to, prečo toto dievča žilo tak, ako žilo.

Samotárku Terezu stretla na terapii. Bola uzavretá a tichá. Na rozdiel od Evy, ktorá vtedy bojovala proti celému svetu a dávala to patrične najavo. Od Terezinych bordúr sa jej zrak kĺzal po masívnom kresle, kde včera nechala patchworkovú prikrývku a teplé papučky. Uvažovala, koľko spomienok na seba viažu predmety, ktoré má vo svojom byte. Každá vec v sebe skrývala príbeh, bola niečím, pre čo sa Eva rozhodovala, keď tej veci dovoľovala byť v jej prítomnosti. Dnes má Eva veľký deň. Premiéra jej filmu bude síce až večer, ale dovtedy sa musí zúčastniť dvoch vysielaní v rádiách, poskytnúť množstvo rozhovorov a stihnúť niekoľko pozvaní na obed. Toto je jej deň. Jej film. Zachránil ju – to množstvo práce, ktorú mala počas nakrúcania, tie dlhé hodiny pri nepodarených scénach, tie ustavičné presuny z miesta na miesto... To jej pomáhalo prežiť a zabudnúť. Eva sa vnorila hlboko do svojich myšlienok. Tam kdesi vnútri hľadala samu seba, to dieťa a mladú teenagerku a ten čas, kedy sa to všetko začalo.

„Evka, je čas, musíme ísť“, ticho šepkal otec a Eva sa pomaly prstami zachytávala výrastkov, súdiac podľa hmoty, že to boli korene stromov, a iba popamäti krok po kroku nasledovala otca. „Túto chodbu urobili nedávno, som rád, že sme sa dostali až sem“, zašepkal znovu otec. „Nemali veľa času, inokedy byvajú širšie, človek sa pohodlne dostane až k východu“, vzdychol.

Eva vnímala slová otca, a aj keď mnohým jeho výrokom nerozumela, snažila sa, aby vyzerala, že o nich vôbec nepochybuje. Brával ju so sebou ako to on volal na „prieskumy“, aby jej ukázal veci, pre neho mýtické až nadpozemské. Často blúdili kopcami a strmými opustenými údoliami, kde všade jej otec videl znamenia a odkazy. Otec ako evanjelický farár kedysi slúžil omše, po tom, ako ho uznali za právoplatne pomäteného, sa väčšinou zdržoval v pracovni a písal prestrašne hrubé knihy. Aspoň Eve sa zdali takými byť. Z času na čas sa dvere jeho pracovne zatvorili, ich dom sa naplnil čudnými ľuďmi, ktorí ako prišli, tak sa aj stratili, a keďže ani matka ani otec o nich nehovorili, Eva sa o nich tiež nezaujímala. Otec ustavične niečo študoval a vyhládal.

„Otec, a kto mal dnes málo času?“, spýtala sa Eva. Porušila tak svoje ovládanie spytovať sa, a hoci bola tam

dolu tma, cítila otcov pohľad, ako ju prenikal skrz- naskrz.

„Prečo sa pýtaš, dievča? Prečo dnes?“ Otec sa zastavil. Na tvári cítila jeho teplý dych. „Neviem“, zašepkala. „Chcela som sa spýtať vždy, ale...“ Jej slová prerušil zvuk, pri ktorom mrazilo, a Eve sa zdalo, že cíti svetlo prenikať až k nim do chodby, ktorou šli a blížili sa k jej koncu.

„Musíme si pohnúť“, súrila otec. Mlčky sa posúvali ku koncu chodby a po nádychu čerstvého vzduchu Eva videla, že sú na kraji kaňonu, pri ktorom ešte nebola, a uvedomovala si, že dnešný „prieskum“ bol dlhý, keďže sa nad krajinou stlala tma.

„Otec, deje sa niečo? Utekáme pred niečím? Čoho sa bojíš?“ Otcove oči sa zdali byť o čosi modrejšie ako zvyčajne. Uprene pozeral na Evu. „Ak prídu, zoberú mňa. Videla si toho dost. Ukázal som Ti všetko, čo som mal. Neviem, čo chcú. Hľadám to roky. Musí to byť niekde tu. Pamätaj si, čo Ti hovorím, dievča.“ Eva prikyvovala. Jeho slovám vôbec nerozumela. Otcova reč bola trhaná a nejasná.

„Otec, kto má prísť? A prečo po Teba?“ Otec sa na ňu díval a zdalo sa, že sa mu oči smejú. „Poviem ti, vyrozprávam, všetko Ti poviem. Len sa teraz ponáhľajme domov.“ Eva cítila, ako ju premkýňa chlad a zima. Otec sa ponáhľal, nestačila jeho rýchlej chôdzi. Premýšľala nad slovami, ktoré jej práve povedal. Otec hovoril tajomne, akoby niečo dôležité skrýval a vysloviť to znamenalo prísť o všetko. Premýšľala, aké tajomstvo otec ukrýva. Videla kopec komerčných trhákov, plných krvi a násilia. „*Ide o niečo podobné? Hrozí otcovi a jeho rodine nebezpečenstvo? Prečo ich teda nechráni polícia?*“ Takéto a podobné otázky zapĺňali mozog iba jedennásťročného dieťaťa, ktoré kdesi v hĺbke vycítilo niečo, čo nevyzeralo ako niečo príjemné a dobré.

Tešila sa domov. Mamine kakao vždy vyrovnávalo emócie, ktoré mama prejavovala po každom ich návrate. Čakávala ich pred domom a vždy mala v tvári taký ten zvláštny výraz, ktorý sa stratil hneď, ako ich zazrela prichádzať od cesty pod kopcom. Neskutočne ju objímala a otca karhala, kde sa tak dlho zdržali. Eva cítila, že napriek strachu, čo mama cítila, mala pre otcove „prieskumy“ akési pochopenie.

Otec sa ani po návrate domov neupokojil. Evka zaspávala a v otcovej pracovni sa v ten večer svetlo nezhaslo. Dlho predlho bolo počuť z pracovne šepot, mamine vzlyky a otcove chlácholivé slová. Eva nevedela, čo sa deje. Netušila, o čom sa rodičia rozprávajú, cítila však, že sa deje niečo smutné. Pritiahla perinu celkom pod bradu a čakala na ráno. Chcela vidieť slnko, chcela cítiť život a radosť. Zaspala.

.... pokračovanie nabudúce.

Autorka: Kate

Posudok:

Text je sľubný experiment. Autorka je talentovaná, pohráva sa s modernou naratívnou technikou, strieda časové pásma, zakončenie textu je zaujímavé, aj začiatok. Ale postava Niny a Terezy sú na tak malom priestore nefunkčné.

doc. PhDr. Daniela Petříková, PhD.

Mail: parazol.ucm@gmail.com
Fakultná: <http://ff.ucm.sk/sk/studentske-casopisy/>
FB stránka: <https://www.facebook.com/ParazolUcm>